

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Diplomová práce

Helena Palicová

2015

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Osobní a rodinné finance

Finance vysokoškolského studenta

Helena Palicová

Vedoucí práce: doc. Ing. Luboš Smrčka, CSc.

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma

„Osobní a rodinné finance

Finance vysokoškolského studenta“

jsem zpracoval/a samostatně a že jsem vyznačil/a prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal/a, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Praze, dne 29.4.2015

.....

podpis

Anotace

V diplomové práci Osobní a rodinné finance s podtitulem Finance vysokoškolského studenta je pojednáváno o cestě ke spokojenějšímu životu, a to prostřednictvím řízení osobních financí. Stejně jako je nutné řízení financí podniku, je nezbytné, aby si každý řídil své osobní finance. Je zde naznačeno, jak je vhodné své finance řešit, na co se zaměřit, navíc je to zde i prakticky předvedeno na příkladu vysokoškolského studenta, kde jsou analyzovány jeho cíle a potřeby, následně naznačeno možné řešení jeho financí.

Poděkování

„Ráda bych poděkovala panu doc. Ing. Luboši Smrčkovi, CSc. za otevřený a přátelský přístup, odborné rady a veškerou pomoc při vedení mé diplomové práce.“

Obsah

1	TEORETICKÁ ČÁST	8
1.1	CO JSOU OSOBNÍ FINANCE?.....	8
1.2	SROVNÁNÍ ČESKÝCH FINANCÍ S EVROPSKÝM PORTFOLIEM	9
1.3	SMYSL BOHATSTVÍ	12
1.4	JE SPEKULACE FORMOU PRÁCE?	13
1.5	BOHATSTVÍ	13
1.5.1	<i>Nepřátelé bohatství</i>	<i>14</i>
1.5.2	<i>Ochrana osobního bohatství</i>	<i>16</i>
1.6	RŮZNORODÁ RIZIKA A JAK SE PŘED NIMI CHRÁNIT	17
1.6.1	<i>Riziko nedodržení závazků</i>	<i>18</i>
1.6.2	<i>Finanční riziko</i>	<i>18</i>
1.6.3	<i>Inflační riziko</i>	<i>18</i>
1.6.4	<i>Rizika kurzových měn</i>	<i>18</i>
1.6.5	<i>Měnové riziko</i>	<i>18</i>
1.6.6	<i>Systematické riziko</i>	<i>19</i>
1.6.7	<i>Pojistitelná rizika</i>	<i>19</i>
1.7	JAK JSOU LIDÉ NEOPATRNÍ A BANKY OPATRNÉ	20
1.8	JAK SE NEZLIKVIDOVAT LIKVIDITOU	21
1.9	JAK ZBOHATNOUT?	21
1.10	ROZPOČTOVÉ ÚSPORY	22
1.10.1	<i>Jak se proti něčemu takovému bránit?</i>	<i>23</i>
1.11	JAK SPOŘIT	25
1.11.1	<i>Uložení peněz v bance</i>	<i>26</i>
1.12	OBLASTI DŮLEŽITÉ PRO OSOBNÍ FINANCE	27
1.12.1	<i>Finanční bilance</i>	<i>27</i>
1.12.2	<i>Rozvaha osobních financí</i>	<i>27</i>
1.13	MAPA PRODUKTŮ	30
1.13.1	<i>Spoření</i>	<i>30</i>
1.13.2	<i>Půjčky</i>	<i>31</i>
1.13.3	<i>Pojištění</i>	<i>35</i>
1.13.4	<i>Penze</i>	<i>37</i>
1.13.5	<i>Investice</i>	<i>37</i>
2	PRAKTICKÁ ČÁST	39
2.1	ANALÝZA PŘÁNÍ A POTŘEB JOSEFA NOVÁKA	40
2.1.1	<i>Bydlení</i>	<i>40</i>
2.1.2	<i>Penze</i>	<i>40</i>
2.1.3	<i>Zdravotní rizika</i>	<i>41</i>
2.1.4	<i>Děti</i>	<i>41</i>
2.1.5	<i>Zhodnocování peněz</i>	<i>41</i>
2.2	MOŽNÉ ŘEŠENÍ FINANCÍ JOSEFA NOVÁKA	42
2.2.1	<i>Bydlení</i>	<i>42</i>
2.2.2	<i>Penze</i>	<i>48</i>
2.2.3	<i>Děti</i>	<i>48</i>
2.2.4	<i>Zdravotní rizika</i>	<i>49</i>
2.2.5	<i>Zhodnocování peněz</i>	<i>50</i>
	ZÁVĚR	53
	SEZNAM LITERATURY	55
2.1	KNIHY A OSTATNÍ PUBLIKACE	55
2.2	INTERNETOVÉ ZDROJE	55

Úvod

Osobní a rodinné finance je téma, které je blízké nebo by spíše alespoň mělo být blízké každému. Stejně jako se o své finance stará jakýkoli podnik. Mělo by být samozřejmostí, aby se každý člověk staral taktéž o své finance. Měl by znát své možnosti a mít přehled o veškerých svých finančních tocích a stavech. Dobře vedené osobní či rodinné finance jsou základem spokojeného života. Nechci tím samozřejmě tvrdit, že dobře vedené osobní a rodinné finance povedou ke spokojenému životu, ale velmi nám ho ulehčují. Samozřejmě existují životní hodnoty, které s penězi nemají nic společného - jako láska, štěstí, zdraví. Ale když k nim připočteme zdravé finanční portfolio, máme skutečně zaděláno na spokojený život. A protože je mi život studenta velmi blízký, pokusím se ukázat právě na příkladu studenta, že cesta ke spokojenějšímu životu není až tak trnitá, jen je důležité vědět jak na to. A to si také kladu za cíl své práce.

Hned na začátku své práce, v teoretické části, bych chtěla definovat co vlastně osobní a rodinné finance jsou, což je pro mou práci klíčové.

Dále bych se chtěla pozastavit nad srovnáním českých financí s evropským portfoliem. Porovnat, zda máme nějaké zvláštnosti oproti jiným zemím v Evropě. Zaměřím se nejdříve vůbec na velikost portfolia a později bych ho rozebrala trochu detailněji, z čeho se vybraná portfolia skládají, jaké obsahují vůbec nejčastější produkty. Pokusím se najít rozdíly a klíčová rozdělení. Můj předpoklad je, že rozdíly budou poměrně značné. Takže se je pokusím popsat a přijít na příčiny skladby vybraných portfolií.

Následným bodem pro mou práci bude téma bohatství. Pokusím se definovat rizika, která sebou přináší a na která je potřeba myslet. Následně nastíním, jak se proti rizikům dá vůbec bránit, pokud to lze. Rozhodně ale také zmíním dvě cesty, které můžou vést k bohatství, a budu se věnovat ústřednímu tématu: „Jak zbohatnout? Aneb s nadsázkou řečeno „návod jak si plnit své sny za pomoci financí.“

V návaznosti na předchozí, se pokusím zmapovat důležité finanční produkty, které se pokusím provázat s jejich nejvhodnějším použitím.

Po teoretické části se pokusím na konkrétním příkladu studenta ukázat reálný příklad osobních financí. Provedu analýzu jeho potřeb a přání a na jejich základě navrhnu možné řešení jeho financí.

1 Teoretická část

1.1 Co jsou osobní finance?

Na začátku práce bych se chtěla věnovat tomu, co je vlastně předmětem zájmu osobních a rodinných financí. Jedna z definic nám říká, že osobní finance jsou aplikací principů finanční ekonomie na individuální (a rodinná) finanční rozhodnutí. Jednoduše se jedná o finance, které jsou aplikovány do rozhodování v rámci jednotlivce nebo rodiny. Asi nejlépe řečeno nám osobní a rodinné finance odpovídají na otázky: Kolik peněz budu potřebovat já nebo moje rodina při jednotlivých životních situacích v budoucnosti? A jak si mám potřebné peníze našetřit? Osobní a rodinné finance se zabývají způsoby jak peníze získat, jak je šetřit, jakým způsobem řešit svůj osobní a rodinný rozpočet a v neposlední řadě jak peníze utrácet. To vše s přihlédnutím na veškerá rizika, která mohou v budoucnu nastat a která se osobních a rodinných financí budou bezprostředně týkat.

Na jaké otázky se ptají osobní a rodinné finance?

Podrobněji problémy, které řeší osobní a rodinné finance, nejlépe přiblíží následující otázky:

„Jaký je/bude můj roční příjem?“

Jak mohu zvýšit své příjmy?

Jaké jsou mé roční výdaje? A ekvivalentně: Jak je mohu snížit?

Jakým způsobem co nejlépe mám svůj roční příjem využít?

Kolik jsem schopen za rok ušetřit?

Kolik peněz budu mít asi na konci své kariéry?

Bude mých financí s ohledem na počet let na penzi dostatek na to, aby mně (moji ženu) ve stáří „uživily“?

Kolik přibližně utratím na penzi ročně?

Jak mám co nejlépe zvládnout dva obvykle nejvýznamnější rodinné výdaje – peníze na vzdělání dětí a koupi domu?

Jak mám co nejlépe snížit finanční a osobní rizika? Je lepší životní pojistka, penzijní připojištění – nebo je lépe je mít oboje?

Jak mám co nejlépe nakládat se svými průběžnými úsporami? Jak mám co nejlépe investovat?

Kolik se mám zadlužit? Kolik si můžu měsíčně dovolit splácet?

Jaký je můj celkový majetek a jaké jsou moje závazky?

Jak mám zaplatit co nejméně na daních?

Jak moje odpověď na všechny předchozí otázky ovlivní v budoucnosti inflace?

*Jak se změní moje potřeby a přání v průběhu mého života, v jednotlivých životních fázích?*¹

1.2 Srovnání českých financí s evropským portfoliem

Je všeobecně známo, že existují dvě ekonomie. Obecná, jinak řečeno teoretická a ekonomie podniková neboli praktická. Napříč tomu existuje ještě další rozdělení, které používají ekonomové vědci i ekonomové praktikové a to je rozdělení na ekonomiku „vlastní“ a ekonomiku „jejich“. Je vcelku jasné, že člověk, který pracuje deset hodin denně, už není po práci ochotný věnovat půl hodiny vlastním penězům. Jakoby se snažili pouze pro úspěch jiných a na svoje finance už nemysleli. Je patrné, že tento paradox patří spíše do psychologie či sociologie.

I pro vzdělané lidi je přijatelnější riziko spojené s „jejich“ ekonomikou než riziko ztráty, které je vázané na ekonomiku „vlastní“. Jedině tak se dá vysvětlit, že finančník, který sjednává pro firmu odvážné obchody, si zvolí v bance ten nejobyčejnější produkt, jaký se dá vůbec vybrat.

Celkově je přístup české společnosti k investicím v oblastní „vlastní“ ekonomiky konzervativní. Tento fenomén je v České republice velmi silný, dokládají ho údaje o formách uložení osobního bohatství dlouhodobě i z poslední doby.

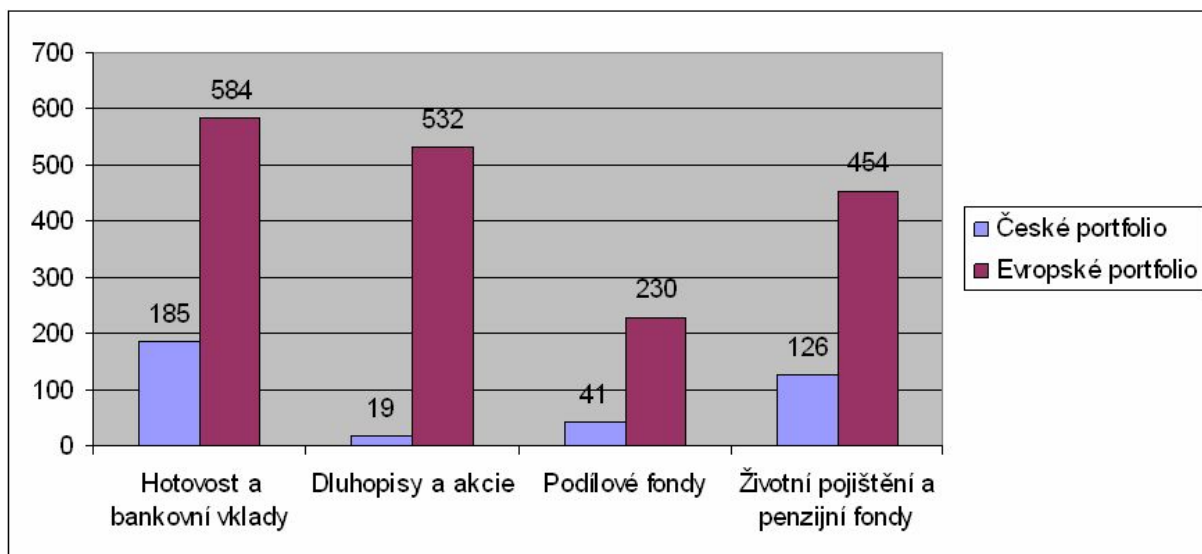
Státy také můžeme rozdělit na ty, které jsou bohaté a na ty, které jsou chudé. Ve stručnosti lze říci, že v chudém státu je více chudších lidí, méně bohatých, zároveň se v takovém státě postrádá většinou „střední vrstva.“ Nicméně, když se zaměříme na Českou republiku, zjistíme, že tady je „střední vrstva“ chudší než například v Německu nebo Rakousku.

¹ Osobní a rodinné bohatství, M. Filip, Str. 188

Když se podíváme trochu zpátky v čase, zjistíme, že pokud porovnáme úroveň v Rakousku a u nás, ještě před totalitní érou, byla Česká republika na srovnatelné úrovni. Tak jak je možné, že nyní už to tak není?

Příčin je ale několik. Není to vina jen neefektivně řízeného hospodaření státu, kdy byla snaha centrálně řídit ekonomiku, zasloužily se o to i dvě velké měnové reformy za „komunistické vlády“. Většina domácností díky nim přišla o své úspory. Další ránou byla postkomunistická reforma, která vlivem inflace způsobila ještě větší úbytek peněz z ekonomiky. Lidé samozřejmě zadržovali peníze doma. Což byl krok pro ně nepochybně nutný. Bohužel to ale mělo nepopíratelný vliv na úspory a tím i na bohatství lidí. V předlistopadové době měly úspory pouze fiktivní hodnotu, kterou způsobil stát diktováním cen, což způsobilo nedostatek některých druhů zboží, jehož skutečná hodnota ale nebyla tak vysoká.

Graf 1: Porovnání českého a evropského portfolia v absolutní hodnotě

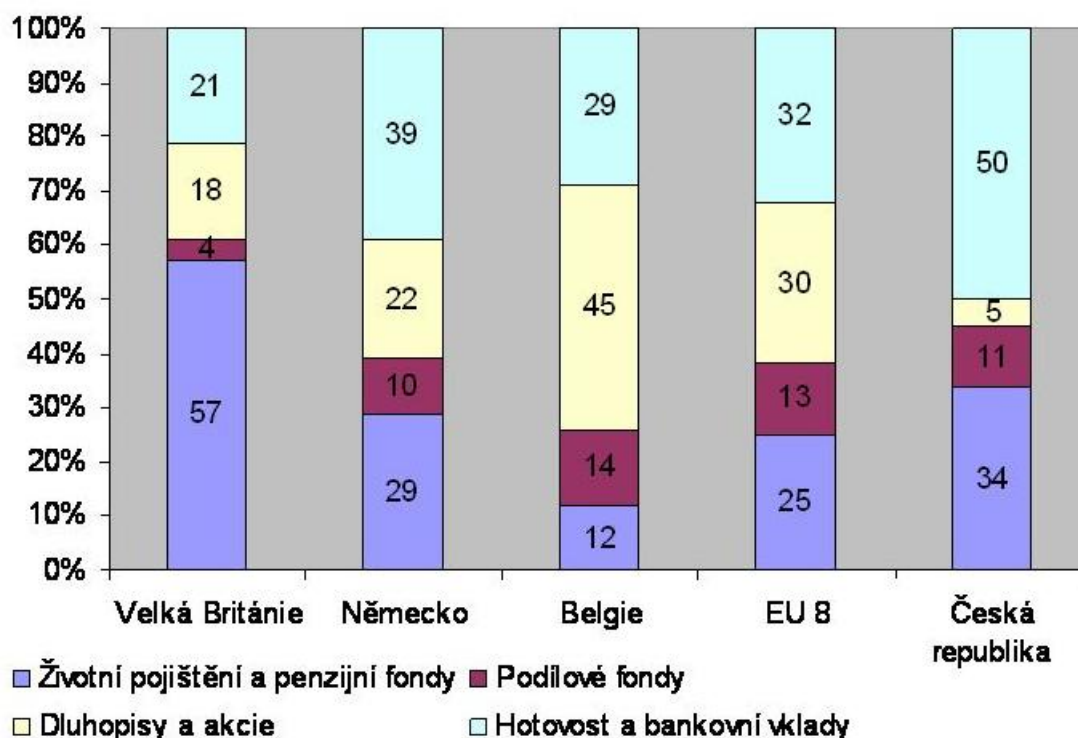

Zdroj: M. Filip, Osobní a rodinné bohatství, C. H. Beck, 2006

Na grafu je vidět velký rozdíl mezi českým a evropským portfoliem v absolutní hodnotě. Tento markantní rozdíl vznikl především tím, že Evropané, myšleno tím žijícími na západě, měli možnost investovat a spořit. Kdežto Češi měli k dispozici vkladní knížky, na které výrazně působila měnová reforma. Další věc, která na grafu zaujme na první pohled je rozložení, kam směřují lidé v České republice a kam v Evropě své investice. Zejména podstatné je investování Evropanů do kapitálových trhů a to i navzdory tomu, že se jedná o

investici velmi dynamickou. Z dlouhodobého hlediska jim přináší vyšší výnos. Dokonce mají i vyšší průměrný výnos, což má za důsledek, že více bohatnou.

Graf 2: Struktura portfolia českých domácností a porovnání s evropskými

Zdroj: Osobní a rodinné finance, L.Smrčka, Professional Publishing, 2007

V grafu je zdokumentovaný očekávaný fakt, že nashromážděné rodinné bohatství je v evropských zemích vyšší než u průměrné české rodiny. Podstatné jsou zde i poměr a forma tohoto majetku. V českých podmínkách si všimneme velmi nízkých hodnot u dluhopisů a akcií.

V bankovních vkladech a na hotovosti má evropská rodina 32,4% a česká rodina 50%. Do akcií a dluhopisů investovala evropská rodina 29,5% svého majetku, česká pouze 5%. U podílových fondů je výsledek už lepší. Občan EU zde investoval 12,8% a Čech podobně – 11%. Logicky musí penzijní fondy a životní pojištění mít opačný poměr. Čech 34% a EU 25,2%.

Otázkou, ale zůstává, zda poslední údaje jsou kladem. Vyšší míra úspor na stáří není však faktem pozitivním ani negativním. Ale s ohledem na statistiky je výhodnější dlouhodobé vlastnictví akcií a investování do podílových fondů.

Daná čísla lze poměrně snadno psychologicky zanalyzovat. Velké úložky na penzijních pojištěních a životních pojištěních. Tento znak je určitě konzervativní. Lidé, jsou si vědomi toho, že tyto vklady jsou pojištěné, ručí za ně do určité výše stát. Klienti toto vnímají jako státní záruku. Navíc životní pojistky jsou odečitatelné od daňového základu. Znamená to, že i zde cítí klient vládní intervenci do trhu. Po součtu jistíme, že 84% úložek mají lidé v ČR v produktech, které jsou obecně považovány za nejjistější formu investic. Druhou stránkou samozřejmě je, že tyto produkty nepatří mezi výrazně ziskové.

Z grafu jsou tedy patrné dvě věci. Lidé v ČR mají nechuť zabývat se vlastními financemi a nechuť k nesení rizika.

Samozřejmě nejen úspory jsou zdrojem bohatství. Práce je největším zdrojem příjmu ve většině domácností. Platí zde všeobecné pravidlo: čím větší je produktivita práce, tím přináší vyšší příjem. Neznamená to však, že je to jediný vliv. Navíc produktivitu práce nemůže ovlivnit zaměstnanec pouze svým pracovním nasazením. To lze pouze z části, dalším prvkem je prostředí a vybavení, které mu poskytuje zaměstnavatel, dále také know-how, systém řízení. Myslím tím, že pokud je firma řízena neefektivně, její zaměstnanec příliš produktivitu práce nezvedne.

1.3 Smysl bohatství

Když se chceme poučit jak hromadit bohatství, je dobré ponaučit se od nejbohatších lidí planety. Jedním z nich je i Bill Gates – předseda představenstva a hlavní softwarový architekt Microsoft Corporation. Jeho příběh je neobyčejně známý tím, že začínal od nuly, proto je optimální na vyvození rad, jak hromadit bohatství.

Pokud se rozhodneme investovat (rozvíjet osobní a rodinné finance) pak volme oblast investic, kterou máme znalostně pokrytou a kde můžeme důvěřovat svým tušením, Pokud toho nejsme schopni, nemáme takovou oblast nebo nemáme odpovídající odborné zázemí, svěřme se raději odborníkovi – poradci, neřďme se radami amatérů ani vlastním přesvědčením, pokud nevychází z kvalitních znalostí.

Pokud investujeme, pak se na svou investici soustředíme a věnujme jejímu ošetřování odpovídající pozornost, stále jí porovnávejme s jinými možnostmi a posuzujme výnos vůči riziku,

„Nebudme sentimentální k investici či k vlastnímu podnikání; pokud roste riziko nebo vyhlídky investice jsou nedobré v komparaci s jinými výnosy, zbavme se této aktivity a soustředme se na jinou.“²

1.4 Je spekulace formou práce?

V České republice je spekulant spíše vnímán jako hanlivý výraz. Podle P. A. Samuelsona v knize *Ekonomie* je neutrální definice spekulanta: „Někdo, kdo se zabývá spekulacemi, to je kupuje (nebo prodává) komodity nebo finanční aktiva s cílem dosáhnout zisku z pozdějšího prodeje (nebo nákupu) této věci za vyšší (nebo nižší cenu).“ Je to v podstatě důkaz, jak je proti spekulaci a spekulantům české prostředí zaměřeno. Pravděpodobně se jedná o válečný pozůstatek, kdy si ve světě vytvořily jednotlivé jazyky nové pojmy pro lidi vydělávajících na válečné nouzi. V češtině však zůstal výraz spekulant nebo výraz, který se masově neudržel. Po únoru 1948 se stal spekulant jeden z největších veřejných nepřítelů.

Každý člověk, který nemá předsudky nebo nepředpojatý ekonom musí ovšem cítit, že spekulace, stejně jako obchod, je jednou z forem práce. Spekulace je možnou základnou pro bohatství. V čem tedy spočívá práce spekulanta? Využívá svých znalostí, vědomostí (nahromaděné práce) a analýz (práce s vysokou mírou přidané hodnoty), tak aby správně nasměroval kapitál. Což klasicky znamená, že alokuje kapitál do komodit, měn, titulů, produktů nebo i jiného zboží, u něhož lze předpokládat vývoj hodnoty směrem nahoru v krátké době.

1.5 Bohatství

„Osobní (rodinné) bohatství je souhrn movitého i nemovitého jmění, kterým může bez omezení (s výjimkou standardních omezení plynoucích z obchodního využívání majetku)

² L.Smrčka, *Osobní a rodinné finance*, Professional Publishing, 2007, str.27

*disponovat osoba (rodina). Toto bohatství má tedy formu soukromého vlastnictví, podmínkou vlastnictví i potencionálního nakládání s ním je podmínka, že na stejný majetek movitý či nemovitý si nečiní nárok někdo jiný a že si nečiní nárok ani na zamezení nakládání s tímto majetkem.*³

Samozřejmě jsou velmi odlišné formy bohatství. Z hlediska finančnictví je však výše uvedený definice úplná. Běžně je vnímáno bohatství jako širší pojem zahrnující i nehmotné statky jako jsou například talent, bohatství ducha či povaha. Pro každého může být bohatství v tomto širším slova smyslu něco jiného. Například můžeme slyšet, že bohatství jsou rodina, děti, manželka... Je dobré si povšimnout vnímání rozdílu mezi štěstím a bohatstvím. Mnoho lidí by se nejspíš styděla přiznat, že k celkovému pocitu štěstí je zapotřebí i majetku v dostatečné výši. Rozhodně by většina lidí minimálně zaváhala odpovědět na otázku, zda je rozmnožování majetku jako principu pro ně uspokojivé, upřímná odpověď by zajisté byla, že ano.

1.5.1 Nepřátelé bohatství

Nyní bych se chtěla věnovat třem největším nepřítelům bohatství. Jsou jimi inflace, rizika a likvidita. První dva jsou objektivní a v podstatě základní. Třetí z nich se považuje za plně ovlivnitelný a to charakterem zvolené investice. Likvidita je kontrolovatelná téměř se 100% investorem. Jinými nepřáteli bohatství jsou například: exhibicionismus, pýcha, zhýralost, rozmařilost... Tyto faktory jsou subjektivní.

1.5.1.1 Inflace

Dle pánů Samuelsona a Nordhause je definice inflace definována v knize Ekonomie takto: „Tempo inflace je procentuální roční zvýšení všeobecné cenové hladiny běžně měřené indexem spotřebitelských cen (CPI) nebo jinými srovnatelným cenovým indexem.“

Jednodušeji můžeme inflaci definovat jako ukazatele zhodnocování směnné hodnoty peněz v dané oblasti nebo v daném regionu.

V Evropě se staly dva nejznámější inflační případy v první polovině dvacátého století. Prvním případem byla poválečná hyperinflace v Německu, která se stala v letech 1918 a

³ L.Smrčka, Osobní a rodinné finance, Professional Publishing, 2007, str. 32

1924. Hyperinlace je inflace, která je extrémně rychlá a může dojít k růstu cen až násobků denně. Druhá hyperinlace byla v Rusku během let 1917 až 1921, kdy zde probíhala občanská válka. V průběhu obou hyperinflací došlo k obrovským ztrátám na životech a zůstaly desítky milionů ožebračených lidí. Přičemž obě byly státem, vládnoucí mocí uměle vyvolány.

Obecně můžeme říci, že inflace je dvojího druhu a to poptávková a nabídková. Poptávková inflace je vyvolaná vyšší poptávkou, která proti sobě nemá odpovídající nabídku služeb a zboží. Nákladová inflace je způsobena růstem vstupů, kdy cena musí z objektivních důvodů růst, aby výroba nepřestala být rentabilní. Avšak způsobené výše zmíněné hyperinlace nebyly ani jedním z těchto důvodů. Pro Německo a Rusko byla prostě jen výhodná.

Inflační povaha je jasná, přímočará a jednoduchá – jedná se o růst spotřebitelských cen neboli snižování reálné kupní síly peněz. Ve většině případů má naprosto racionální důvody a jsme schopni jí vysvětlit ekonomickými argumenty. V mírné formě je dokonce přirozená, neboť pomáhá vyrovnávat poptávku a nabídku. Zkušený investor je samozřejmě schopný se s ní vyrovnat. Ale je potřeba na ní myslet, protože stále ukrajuje z investic.

1.5.1.1 Měření inflace

„Pro správnou interpretaci každého cenového indexu je nutno si vždy uvědomit, ke kterému období je počítán. Při vyjadřování míry inflace pomocí indexu spotřebitelských cen jsou často uváděna různá čísla, která, i když rozdílná, jsou správná. Podmínkou je přesné věcné, prostorové a časové vymezení. To znamená uvést jednoznačně období, za které je míra inflace uváděna a dále základ, k němuž se vymezené období porovnává.

Nejčastěji jsou používány níže uvedené míry inflace:

Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen

Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku

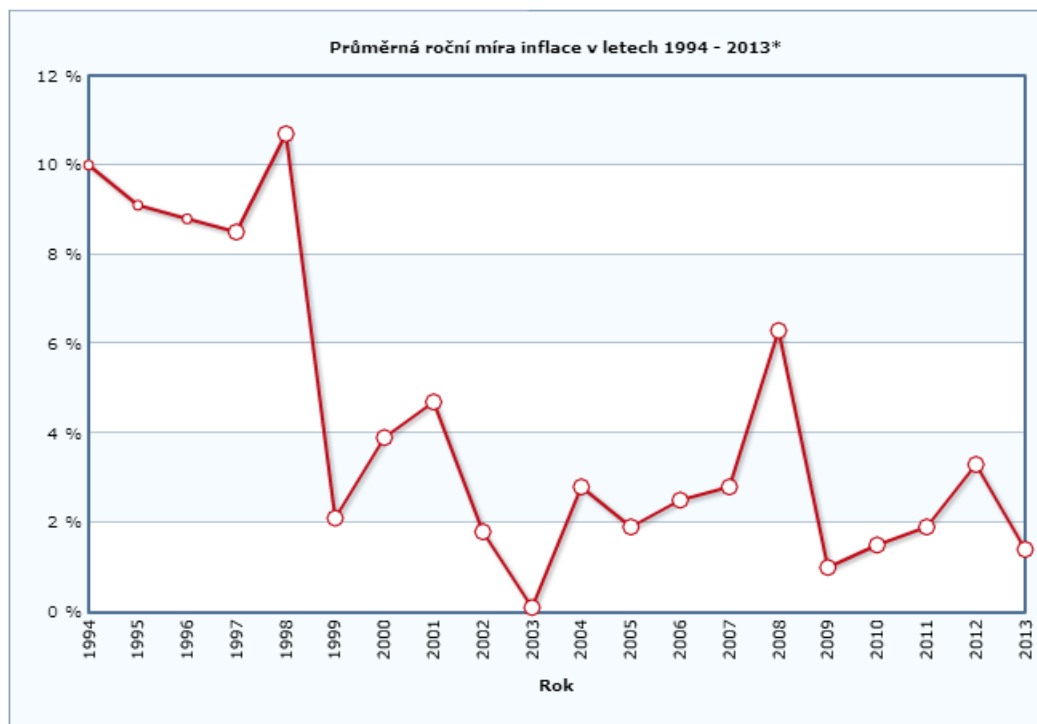
Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci

Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k základnímu období (rok 2005=100)⁴

⁴ www.cszo.cz/inflace

Všechny tyto metody však mají svá úskalí a to už v samostatném principu statistiky, jak říká Evan Asar: „Statistika je jediná věda, která při použití stejných vzorců umožňuje různým expertům dostat různé výsledky“

Graf 3: Míra inflace 1994-2013

*Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců, zdroj: www.czso.cz

Jak je vidět z grafu, průměrná roční míra inflace je velmi proměnlivá. Mezi roky 1998 a 1999 kdy se snížila z 11% na 2%. Chci tím naznačit, že je dobré ve svých financích s inflací počítat a myslet na to, že co si koupím za stejné peníze teď, v budoucnu tak s velkou pravděpodobností nekoupím.

1.5.2 Ochrana osobního bohatství

Jak ochránit své osobní bohatství před inflací, tím mám na mysli jak alespoň dosáhnout toho, že kupní síla neklesá? Lze to jednoduše vyjádřit: čistý výnos investic musí být větší než roční míra inflace za dané období.

1.5.2.1 Deflace

Další pojem, který nám negativně působí na investice je deflace. Deflace je opak inflace, tedy snižování cenové hladiny. Znamená to tedy, že kupní cena peněz roste. Na první pohled by se mohlo zdát, že při deflaci se není čeho bát, ovšem je to naopak. Při deflaci se většinou stává, že klesá cena akcií, což je logický důsledek pravděpodobného snížení cen výnosů podniků. Ceny se totiž přímo odvozují od ceny zboží. Avšak v České republice bylo těchto deflačních období jen velmi málo. Klasickým deflačním obdobím byl počátek třicátých let.

Velmi zajímavé je však, že většina lidí vnímá inflaci jako negativní ekonomický stav. Avšak jedná se o omyl, spíše o nepochopení vůbec významu inflace. Mírný růst – řádově dvě procenta ročně – je přirozený jev rostoucí ekonomiky. Dochází k tomu, že poptávka tlačí hospodářství kupředu. Pak celý systém reaguje ve dvou vlnách zároveň. První vlnou je nárůst cen a druhou souběžnou je zvyšování objemu produktu tak, aby byla poptávka uspokojována. Takto funguje inflace jako samočisticí mechanismus ekonomiky.

Naopak je deflace vnímána jako kladný moment, kdy dochází ke snižování cen. Není to však kladný moment. Deflace je totiž většinou doprovázena obdobím stagnace nebo dokonce deprese, kdy klesá poptávka, což vede u výrobců ke snižování cen.

Jako shrnutí bych dodala, že inflace ani deflace není ani dobrá ani špatná, je potřeba na ně nahlížet jako na reálné jevy a fakta, přičemž jejich dopad na osobní a rodinné finance závisí na celé řadě jiných faktorů.

1.6 Různorodá rizika a jak se před nimi chránit

Mezi rizika samozřejmě patří i inflace, zařadila jsem jí však pro svou specifickou zvlášť. Nyní se budu zabývat ostatními riziky, těmi, která se dají snáze zařadit a specifikovat. Je jich nepřeberné množství, proto jsem si vybrala ta, která jsou klasická.

1.6.1 Riziko nedodržení závazků

Je to riziko, kdy dlužník není schopný splácet své závazky a to jak z objektivních či jiných důvodů. Tento jev se v České republice projevuje hlavně mezi občany.

1.6.2 Finanční riziko

Tento pojem je spjatý především s finančním zdravím u firem nebo bank, s jejichž akcemi se obchoduje na burze. V určitých aspektech splývá toto riziko s rizikem nedodržení závazků. Toto riziko lze většinou odhalit podrobných zkoumáním zveřejněných informací - výkazy a bilance společnosti.

1.6.3 Inflační riziko

O tom už jsem se ve své práci zmínila. U tohoto rizika je především důležité sledovat domácí směnný kurs vůči rozhodujícím měnám, se kterými daná země provádí své zahraniční operace. U nás v České republice se jedná především o euro a dolar. Lze říci, že neustálé posilování koruny vůči těmto měnám má protiinflační efekt.

1.6.4 Rizika kursových měn.

Riziko kursových měn je hrozbou při zahraničních obchodech, nebo když se investuje v cizích měnách. Riziko lze zajistit různými kursovými doložkami, které mají za úkol upravit ceny v případě větších pohybů směnných kursů měn či jiné instrumenty. Exportéři či importéři se mohou také komerčně pojistit proti tomuto riziku. Soukromí investor však takové možnosti nemá. Měnový kurs je velmi proměnlivý a žádný odhad není spolehlivý.

1.6.5 Měnové riziko

Ve svém principu je podobné riziku kursovému. Toto riziko je však nebezpečnější, neboť do ekonomiky zasahují uměle lidé.

1.6.6 Systematické riziko

Toto riziko vyplívá z celkového ekonomického vývoje, postihuje všechny ekonomické subjekty – což je rozdíl od nesystematického, které postihuje jen některé subjekty. Vyjadřuje potencionální nebezpečí nepředvídatelného zhroucení akciových trhů, energetických systémů, komoditních trhů, velkých korporací či finančního systému země. Systematické riziko je nepředvídatelné pokud neznáme detailní znalosti vnitřních mechanismů. Projevy tohoto rizika nemají společné zákonitosti. Jediné shodné je, že dojde k nenapravitelných ztrátám – ty postihnou jak investory, tak i obyvatelstvo daného regionu. Nelze se proti němu chránit diversifikací portfolia.

1.6.7 Pojistitelná rizika

V této části se zaměřím na rizika, které je možné pojistit. Některá z nich patří do klasických ekonomických rizik. Nicméně naprostá většina z nich je spjata s normálním životem a především s přírodou.

1.6.7.1 Rizika přírodních katastrof

Zde si můžeme představit záplavy, zemětřesení apod.. Jak lze toto riziko standardně zajistit je pojištění majetku, investic. Lze pojistit prakticky cokoliv, zároveň však platí, že pojišťovna nepojistí veškerá rizika, přijme pouze rizika, která mají příznivý ekonomický kalkul.

Rizika odpovědnosti

Sem zařadíme výkony funkce, výkon povolání a riziko odpovědnosti za způsobené škody. Tato pojištění bývají mnohdy podceňována. Zařízení jako školy a nemocnice mnohdy nemají odpovídající pojištění.

1.6.7.2 Rizika platební neschopnosti

Zde se jedná hlavně o nenadálé situace jako ztráta zaměstnání, úraz, dlouhodobá nemoc a další důvody, které ovlivní schopnost splácení. Lze sjednat i pojištění pro případ dlouhodobé platební neschopnosti, kde je garantováno dorovnání dávek v nemoci do výše obvyklého platu.

1.6.7.3 Politická rizika

Další zvláštní skupinou jsou politická rizika. Nejedná se totiž o rizika, která by měla hodně společného s ekonomikou a už vůbec něco společného s ekonomii jako vědeckou disciplínou. Jsou to rizika vycházející z politiky, tudíž z ideologie. Těchto rizik je velká spousta – například již výše uvedený příklad hyperinflace v Německu a Rusku, různé regulace – jako regulace mezd nebo nesmyslné zákony na vysoké zdanění majetku. Můžu říci, že čím více je stát nedemokratický, tím větší riziko politické je. Avšak ani demokratický stát před nimi není uchráněn. Ohrozit investice může totiž korupční prostředí.

1.6.7.4 Morální hazard

Tento pojem se začíná objevovat ve velkém měřítku až v druhé polovině 19. století. Projevuje se jako utužující se pocit občanů, že stát je zodpovědný za spoustu věcí z oblasti života. Jako příklad můžu použít rozsáhlé povodně na počátku jedenadvacátého století, kdy občané počítali s pomocí státu, měst, obcí. Lidé si připadali ukřivdění, když se je někdo tázal, zda jsou pojištěni. Toto je typický příklad morálního hazardu. Dalo by se říci, že ho podporují humanitární organizace, které vedle krátkodobé okamžité pomoci zajišťují i dlouhodobé programy pro občany, kteří se na přírodní katastrofu nepřípravili. Z pohledu humanitární pomoci je to velice záslužné, avšak druhou stránkou je, že lidé mohou opomenout skutečnost, že tím je podporován neustále morální hazard. Lidé mají pocit, že jim vždy někdo pomůže. Riziko může být nebezpečné například v situaci, kdy je změněn půdorys penzijního systému. Například, že ponechá pouze malou část stávajícího průběžného systému financování a stát vytvoří podmínky, kdy bude muset občan akumulovat budoucí důchod do fondů. Jaký by byl důsledek? Pravděpodobně stávky seniorů, že mají minimální důchod. Na druhou stranu člověk, který by si poctivě odkládal celoživotně úspory by dostal za svojí odpovědnost dorovnání důchodu na odpovídající úroveň. Podobně by byly postiženy mladší generace, kterým by došlo ke zvýšení daní.

1.7 Jak jsou lidé neopatrní a banky opatrné

V současné době jsou banky v poskytování úvěru mnohem přísnější ve srovnání s lety předešlými. Jejich standardy jsou ve srovnání se západními státy daleko tvrdší. Jako důsledek to má zhoršení situace pro dlužníky, jestli však to stále je tedy morální hazard – ano, je, neboť rodiny, které si za léta zvykly žít z cizích zdrojů, můžou mít najednou problém.

Co se týče bankovního sektoru a morálního hazardu, tak byl značně potlačen. Všemi peněžními ústavami bylo zavedeno mnoho precizních systémů bezpečnosti. Což znamená, že banky zpřísnily samy kritéria pro udělování úvěrů i pro své vlastní obchody. Tímto se morálního hazardu nemusíme bát. Problém však nastává u rodin, které se zvykly na žití s pomocí úvěrů – staré úvěry splácet novými. Bohužel na ně doplatí, neboť novou půjčku za smazání staré půjčky mohou získat jen s velkými obtížemi. Navíc je tu hrozba půjčky od lichvářů či různorodých zprostředkovatelů a přibrat do svého portfolia úvěry nesplacitelné. Proto bychom měli dodržet zásadu, která je vcelku jednoduchá: Měli bychom být opatrní ve zkoumání investic jako banka, ale měli bychom být odvážnější s výběrem.

1.8 Jak se nezlikvidovat likviditou...

U likvidity jde ve svém principu o dostupnost jmění ze strany majitele. Jde o dobu mezitím, než může mít dostupnou hotovost od okamžiku, kdy si řekne, že ji potřebuje. Maximálně likvidní potom máme bankovky v peněžence.

Likvidita je také riziko, protože nemá smysl vlastnit deset nemovitostí, když potřebuji urgentně hotovost. Málo likvidní jsou nemovitosti, umělecká díla, ale i akcie malých společností, se kterými se moc neobchoduje. Navíc u nemovitostí a uměleckých předmětů se musí zvážit i to, že každý kus má svůj vlastní trh, což znamená, že se velmi těžko určuje budoucí cena a navíc nikdy není jisté, zda se najde kupec za danou cenu. Vysoce likvidní jsou naopak akcie kotované na burze, krátké bankovní úložky přes noc a další instrumenty jako jsou například podílové listy investičních fondů. A právě o tuto dostupnost a nedostupnost přesně jde.

1.9 Jak zbohatnout?

Existují dvě rozličné cesty jak zbohatnout. První je neustálé zvyšování výnosů investic či soustavným uspokojivým růstem příjmů a vysokým stálým příjmem. Druhá cesta je minimalizace vydání a snižování úrovně výdajů neustále pod úroveň příjmů. Tyto cesty můžeme nazvat cesta příjmová a cesta výdajová.

Je důležité si uvědomit, že rodinný rozpočet se musí ohlídat z obou stran a to s důrazem právě na cestu výdajovou, neboť nelze všechno řešit příjmy rodinného rozpočtu. Je nutné zabývat se tím, co dělají rodinné výdaje a cash flow.

Takže jaká je možnost zvýšit bohatství českých domácností?

České domácnosti jsou velmi konzervativní, mají nízké finanční vzdělání, proto struktura jejich úspor je, jaká je. Navíc úroveň českých domácností je nízká. Takže je to i opodstatnění toho, že jsou zdrženliví ke kapitálovým trhům. Avšak průměrné zhodnocení na běžném účtu je přes -4,5%, což znamená za každých 10 000Kč, které si zde uloží, ročně příjdu v průměru o 450Kč. Průměrné roční zhodnocení na kapitálovém trhu se pohybuje mezi 7-8%. Zde je vidět, že je potřeba, pokud chceme zvýšit bohatství českých domácností, přeskupit finance a především přijmout více rizikové investice jako jsou investice do podílových fondů nebo do akcií, které se ale doporučují pouze zkušenějším investorům. Je potřeba myslet na dlouhodobý horizont, ve kterém se tato investice vyplácí, přestože je tu i možnost, že krátkodobě se může i tratit. V dnešní době se na běžných účtech, dokonce i termínovaných vkladech tratí bez jakékoli šance na této investici vydělat.

1.10 Rozpočtové úspory

Nejčastější námitkou Čechů ohledně úspor je, že není z čeho uspořít, že žijí od výplaty k výplatě. Co s tím ale dělat, není jednoduché. Existují prakticky jen dvě cesty. První cesta je zvýšit příjem. Ovšem ne vždy je možná, navíc bývá často velmi složitá a zdoluhavá. Další cestou je revize výdajů.

Ve výdajích se dá mnohé ušetřit, odborníci na krizové řízení tvrdí, že lze ušetřit v prvních škrtech minimálně čtvrtinu, při druhé redukci ještě pětinu a při třetí revizi ještě desetinu. Nakonec se dostaneme na pouze 54 jednotek z původních 100. Přičemž při prvním snížení klesne o 25% na 75 jednotek, při druhém o 20%, což se dostáváme na 60 jednotek a nakonec při třetím snížení se dostaneme ještě o 10% níže na oněch 54 jednotek. Rozpočet lze snížit dle odborníků na téměř polovinu původních výdajů u rozhazovačné společnosti, která si potíže s náklady zatím nedělá. Bohužel v rodině něco takového z objektivních důvodů možné není. Rodina má velké výdaje, bez kterých se prostě neobejde. Například v položce bydlení je velmi složité snížit náklady.

Spotřeba člověka je bezpochyby přirozená věc, avšak je tendence, aby spotřeba nekonečně rostla. A dokud je za co, tak roste. Čím větší bohatství člověk vlastní, tím větší má

spotřebu. Navíc větší část výdajů běžných je vynaložena bez jakéhokoli smyslu, dokonce jsou to i výdaje, které jsou pouze zaplacený nevyužity. Dokonce ani nijak neovlivňují kvalitu života. Anebo ještě horší případ, kdy jejich spotřebou nedochází ke zvýšení kvality života. Podstatnou otázkou je, proč něco takového vůbec děláme? Hlavním důvodem je reklama. Žijeme ve světě reklamy, kde se neustále dozvídáme, jak je důležité nakupování zbytečných věcí. Je to z toho, že výrobce potřebuje udržet zbytečnou spotřebu, neboť je to významná část jejich tržeb.

1.10.1 Jak se proti něčemu takovému bránit?

Otázkou je spíše, jestli se proti takovému tlaku vůbec dá bránit proti zbytečné spotřebě. Popravdě dá se, ale je nutná analýza situace, které k nadbytečné spotřebě vůbec vedou. Není to však vůbec jednoduchý úkol. Odborníci se shodují více či méně v těchto bodech:

a)Vliv reklamy na podvědomí a vědomí a následný preferenční výběr propagovaného zboží, volba preferenční značky (povětšinou s vyšší cenou než ostatní účastníci trhu)

b)Vliv prodejních akcí především z hyper a supermarketech na chování zákazníků – růst spotřeby o „nabídky, kterým nelze odolat...“

c)Samo prostředí velkých obchodů s jejich extrémně rozsáhlou nabídkou zboží, který vytváří atmosféru potřeby nakupovat.

d)Zvyklost nakupovat jednorázově „do zásoby“ (výhodněji)

e)Změna návyků, kdy obchodní centra působí zároveň jako centra zábavy, sportu, multikina či bazény, jako prostor dlouhodobého pobytu a tedy dlouhodobé spotřeby.⁵

Avšak nejdůležitější je, brát své touhy a potřeby jako něco momentálního a je potřeba neustále je podrobovat kritickému zkoumání.

⁵ M.Filip. Osobní a rodinné bohatství, C. H. Beck, Str.61

Užitečné desatero, které nám pomůže:

Nechodit nakupovat s dětmi

Když půjdete nakupovat s dětmi, určitě není možnost vyhnout se nakoupení nové hračky nebo cukrovinky. Jak se říká, člověk prostě nemůže odolat pohledu svého dítěte.

Nechodit nakupovat s prázdným žaludkem

Neboť takto se velmi zvyšuje touha po nakupování potravin, různých pochutin. Jde především o nakupování většího množství, které je ovšem zbytečné. Místo patnácti deka salámu snadno koupíte třicet, místo třech housek pět apod. Může se to zdát primitivní, ale průzkumy ukazují, že je to holý fakt.

Spěch nutí ke střídmosti

Když pospícháme, nemáme čas přemýšlet nad zbytečným. To platí i při nakupování. Ideální je vyhranit si určitý čas na nakoupení. Už žádné neurčité chození po hypermarketech.

Nejlépe chodit se seznamem

Je důležité vědět, co chci nakupovat. Seznam pomůže vybrat jen to, co je opravdu potřebné, čímž se vyhneme nakoupení zbytečností.

Částka k útratě nad rámec seznamu

Když nakupujeme, je dobré stanovit si pevnou částku nad rámec svého seznamu utratit za zboží ze zvláštní nabídky. Samozřejmě je důležité tuto částku, sumu, nepřekračovat. Takto sami sobě můžeme zabránit koupi spousty zbytečných věcí.

Sleva je vždy relativní

Jednoduše řečeno sleva není nikdy zadarmo. Většinou není ve slevě zboží, které zrovna potřebujete nebo které chcete. Je to pouze něco podobného nebo něco, co by se mohlo hodit.

Co sděluje reklama

Jak vyzrát nejsnáze na reklamu, je položit si otázku, co se mi vlastně snaží reklama říci. Snažte se to říci vlastními slovy. Pokud je reklama o něčem jiném než o vlastnostech

daného produktu, je nutné dávat pozor. Pokud je tvrzení znění: „S námi na to máte!“ Jde nepochybně o lživou reklamu.

Nevěřit reklamám

Nevěřte reklamám a už vůbec ne reklamám, kde se na vás usmívají děti, vyskytují se roztomilá zvířátka nebo se v reklamě dokonce zpívá. Krásné klasické pravidlo reklamního průmyslu zní: „Když nevíš co říci, zazpívej to.“ Je to až kupodivu, jak jsou tyto reklamy účinné, avšak není z nich až tak znát, že se snaží odvádět pozornost a to je velmi důležité si uvědomit.

Finanční deník

Podobně jako si společnosti vedou své finance v písemné formě, je velmi užitečné si vést své finance v racionální formě. Minimální doba by měla být alespoň dva, čtyři měsíce. Dobrým způsobem je na jedné straně vést si příjmy na jedné veškeré výdaje, současně by však neměl chybět souhrn skladových zásob a inventář použitých a nepoužitých, ale zakoupených věcí. Jedině takto lze plně racionalizovat veškeré své opravdové výdaje.

Odolat pokušení nové spotřeby

Pokud všechny předešlé body vedou skutečně k úspoře, je nesmírně důležité si racionálně říci, definovat, kolik z toho co jsem ušetřil, je racionální využít na dlouhodobé investice k posílení rezerv a osobního či rodinného bohatství a kolik můžu utratit a takzvaně si to užít.⁶

1.11 Jak spořit

Pokud šetříme výdaje, je pak logickým výsledkem spoření. Což znamená, že máme vyšší příjmy než výdaje. A čím vyšší, tím lepší. Například když rodina má příjem čtyřicet pět tisíc korun a její výdaje jsou třicet osm tisíc korun, pak ukládá sedm tisíc korun do svých rezerv. Spoření, se dá i říci, je ukládání peněz na různé bankovní a spořitelní účty. Úločky by měly být ve správném slova smyslu pravidelné, měla by to být stejná částka a po určitou dobu. Tento pojem je však velmi často využíván ve spojení s produkty, které jsou spíše svázány s investicemi.

⁶ M.Filip. Osobní a rodinné bohatství, C. H. Beck

Mezi nesporné spořicí produkty patří: bankovní úložky termínované i netermínované, sporokonta, vkladní knížky a v neposlední řadě stavební spoření. Někdy sem bývají zařazeny též investiční životní pojištění, kapitálová životní pojištění či penzijní připojištění a to jako spoření s uložením peněz, kde střadatel nepodstupuje riziko. Naproti tomu můžeme postavit pak akcie, fondy, deriváty apod. jako investice.

1.11.1 Uložení peněz v bance

Na rozdíl od poskytování půjček, je získávání vkladů a vedení účtu licencováno a také podmíněno splněním různých podmínek. Ukládat si peníze v bance je tradiční, bezpečný způsob avšak většinou prodělečný. Vezměme si snad nejčastější nástroj – běžný účet. Není možné je dnes považovat vůbec za spořicí produkt. Dále i termínované vklady dnes slouží v podstatě pouze k eliminaci důsledku inflace a ve většině případech ani to ne. Jejich reálná hodnota se snižuje. To znamená, že peníze, které máme uložené na termínovaných vkladech, ztrácejí svou hodnotu, neboť úrok na těchto vkladech je nižší než míra inflace v dané době. Co je zde důležité, že za jistotu platí klient bank nevyužitými příležitostmi. Je to rozdíl mezi výnosem využitým a výnosem, kterého mohl dosáhnout jiným způsobem.

Na druhou stranu nemáme v České republice po děním v 90. letech, kdy krachovaly banky, konsolidované prostředí a na trhu není žádná nedůvěryhodná banka. Vklady v těchto institucích jsou zákonně pojištěny do výše 90% vkladu a to až do výše 25 tisíc EUR. Pokud využijete poboček rakouských bank, je vklad dokonce pojištěn na 100% dle rakouské legislativy. Je zde tedy jistota, že střadatel o své finance nepřijde. Tedy krátkodobě ano, z dlouhodobého hlediska se však část ukrájí. Například na termínovaných vkladech je průměrné znehodnocení o 0,5 až 0,9 procent.

Napříč tomu, bylo by hloupé tvrdit, že ukládání peněz v bance je beze smyslu. Běžný účet dnes potřebuje snad každý. Vždy je to však otázka cash flow a odhad, kolik je potřebná okamžitá částka, která je potřeba k dispozici pohotovostně. Toto rozhodnutí je však velmi individuální.

1.12 Oblasti důležité pro osobní finance

Stejně jako si podnik dělá na pravidelných bázích, měl by si každý vést své malé „účetnictví.“ A to především proto, aby měl přehled o svojí finanční situaci a byl schopen se připravit na příjemné i nepříjemné situace během jeho života.

1.12.1 Finanční bilance

Nyní se podívejme na základ každého finančního plánu. Na analýzu příjmů a výdajů. Nejen ale pro potřeby finančního plánu, ale je nutné mít přehled o pohybu svých financí. Je potřeba vědět, kolik volných finančních zdrojů mám, kolik jich držím.

Příjmy

Abychom se dobrali představě o příjmech, je nutné v první řadě vzít svůj příjem, který mám ze svého zaměstnání, odečtu z něj daně, sociální, zdravotní pojištění, k němu se započítávají i odměny nebo například spopitné. Jako další připočítají se příjmy z pronájmu nemovitosti, dividendy, úroky z účtů, termínovaných vkladů. Započítávají se i příspěvky od státu či výživné.

Výdaje

Výdaje je možné rozdělit do osmi základních kategorií. Prvním a pro většinu lidí největším výdajem je bydlení. Ať už se jedná o nájemné nebo hypotéku. Zařadí se sem i pojištění budovy, domácnosti, úklid domácnosti, společných prostor nebo například údržbu zahrady a další... Do výdajů zařadíme i dopravní výdaje. Od parkovného, leasingu, nafty či benzínu, dálniční známky až po jízdenku na MHD. Značnou část výdajů tvoří i stravování, potraviny. Dále různé osobní věci. Pro rodiče i jejich potomci.

1.12.2 Rozvaha osobních financí

K přehledu majetku nám poslouží aktiva a pasiva. Stejně jako firma si člení svůj majetek na „má dáti a dal,“ lze v osobních financích sestavit rozvahu. Pasiva chápeme jako zdroj našich financí. Aktiva jako náš majetek.

Tabulka 1: Aktiva a pasiva

PASIVA - ZDROJ FINANCÍ
Krátkodobá pasiva
Nesplacené faktury, složenky, účty
Zůstatek na debetní kartě
Dlouhodobá pasiva
Hypotéka
Leasing, půjčka na auto
Spotřební úvěry
Ostatní úvěry, finanční výpomoci
AKTIVA - MAJETEK
Krátkodobá aktiva - do 1 roku
Peníze na běžném účtu
Peníze na termínovaných účtech
Peníze v hotovosti
Peněžní fondy
Investice, finanční produkty, cenné papíry
Depozitní certifikáty
Fondy
Obligace
Akcie
Penzijní připojištění
Stavební spoření
Investiční nebo kapitálové pojištění
Ostatní investice
Reálná aktiva
Tržní hodnota domu, bytu ve vlastnictví
Tržní hodnota
pozemku
Automobil(y)
Nábytek

Zařízení domácnosti
Šperky, starožitnosti
Sbírky, obrazy
Další aktiva
Účast v podnikání
Ostatní aktiva

1.13 Mapa produktů

V této části práce se zaměřím na produkty, které jsou nejčastěji využívány v České republice.

1.13.1 Spoření

Asi každý si pod pojmem spoření představí to, jak se mu zhodnocují jeho úspory. A to pochopitelně co nejvíce a nejrychleji. Bohužel produktů sloužících k tomu, aby se zhodnocovaly účinně, je na trhu poskromnu. Pojďme se na některé podívat.

Spořicí účty

Mezi výhody spořicích účtů patří, že nemají výpovědní lhůtu, takže se dají prakticky kdykoliv zrušit. Pokud je na ně pohlíženo jako unikátní produkt díky tomu, že nemají výpovědní lhůtu, mají nejvyšší úrok. V současné době má nejvyšší úrok 1,7% produkt Spořicí účet: Výhoda, avšak je zde podmínka minimálního vkladu při založení 100 000Kč.⁷

Stavební spoření

Jako jeden z nástrojů slušného zhodnocení peněz zařazuji i stavební spoření. Nejedná se však pouze o produkt vhodný ke spoření, ale je to také jeden z produktů, který je dostupný jako možnost pro získání úvěru na bydlení. Produkt má prakticky dvě fáze. První fáze je spoření a následně je možnost získání úvěru určeného na bydlení. Je zde možnost získat i určitý meziúvěr, známý také jako „překlenovací.“ Avšak nepovažuji tento produkt v současné době jako velmi výhodný. Výhodou je možnost poměrně brzkého získání tohoto úvěru. Vhodný je tedy pro někoho, kdo nemá naspořeno, ale přesto chce získat své bydlení.

V současné době je na trhu pět spořitelů, které tento produkt poskytují, odlišují se různými parametry. Avšak mají několik věcí, které mají společné. Prvním je státní podpora 10% z částky, která je naspořena (daní se ještě 15%), plus 2000Kč. Jako další výhodu bych uvedla, že je touto smlouvou získán nárok na úvěr na bydlení. Tento úvěr je pevně úročen a

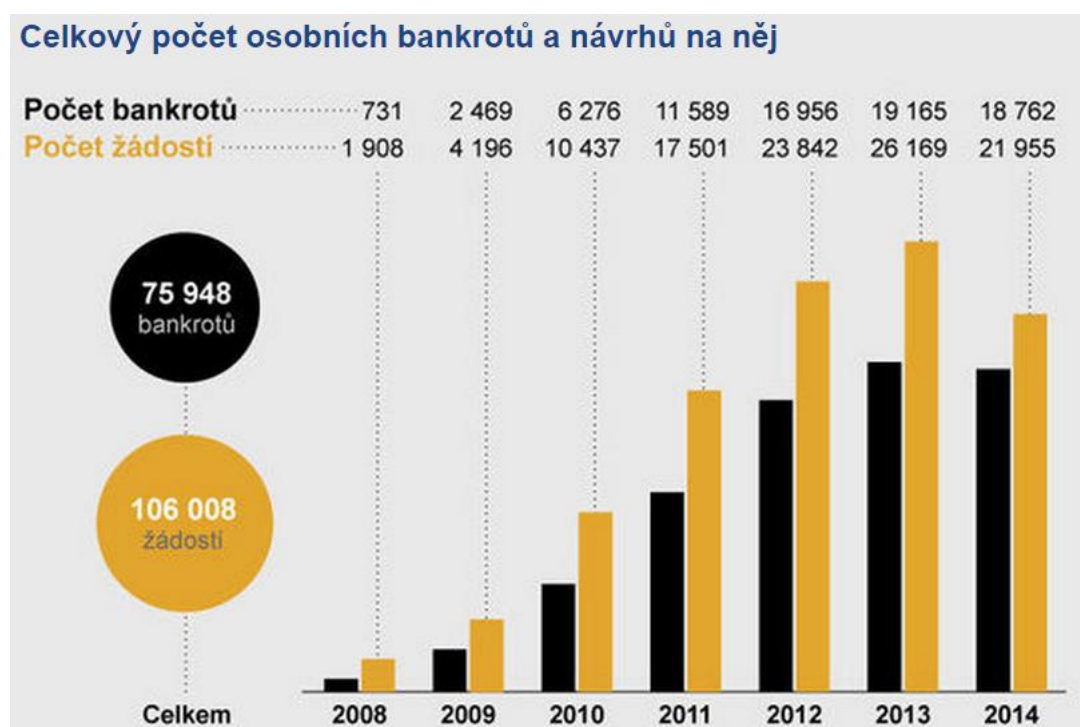
⁷ Mesec.cz/produkty/sporici-ucty

navíc je možné ho předplatně splatit. Pokud nepoužiji peníze na bydlení, mohu po skončení využít na něco jiného. Ale rozhodně nevýhodou je, že je tento spořicí cyklus na šest případně i více let.⁸

1.13.2 Půjčky

Dnes bankami velmi oblíbený produkt, který bohužel dnes využívá čím dál tím více lidí. Stává se z něj v podstatě moderní záležitost, která se tváří jako nevinná výpomoc na chvíli. Trh nám nabízí rychlé půjčky, které se nám vnucují v televizi v jedné přestávkové reklamě i několikrát, chodí nám SMS o předem schválených spotřebitelských úvěrech u různých bank, kreditní kartu je možné získat u stánku v nákupním centru. Bohužel s tímto trendem se v České republice vyskytuje i čím dál více lidí, kteří dluh nezvládají. Z dluhových pastí, exekutorů často dostává až vyhlášený osobní bankrot.

Graf 4: Osobní bankrot

Zdroj: <http://zpravy.aktualne.cz/finance/osobni-bankrot-navod-pruvodce-kalkulacka>

⁸ www.penize.cz/80267

Celkem bylo do r.2014 podáno 106 008 žádostí o osobní bankrot, sama toto číslo považují za alarmující. Nakonec bylo uznáno žádostí, které splnily podmínky 75 948. Nejhorší situace byla v roce 2013, kdy o vyhlášení osobního bankrotu požádalo 26 169 lidí. Naštěstí, pravděpodobně díky mediím, kdy se téma začalo objevovat v různých pořadech, novinách, na internetu, došlo v r.2014 k poklesu. Navíc vypadá, že tento trend bude i nadále pokračovat. „Pokles bude letos patrně rychlejší než v roce 2014, takže celkový počet osobních bankrotů by nemusel letos překročit hranici 17 tisíc,“ říká Věra Kameníčková, analytička společnosti CRIF - Czech Credit Bureau.

Avšak největší podíl na půjčkách v České republice mají půjčky na bydlení.

1.13.2.1 Hypoteční úvěr

V současné době patří hypotéka mezi nejvýhodnější způsoby, jak získat prostředky k financování vlastního bydlení v případě nedostatečných vlastních úspor. Velmi často také jediný. Abych odlišila hypoteční úvěr od ostatních úvěrů, zmíním, že je zde podmínka zástavního práva na nemovitost. Dnes je na trhu mnoho druhů hypotečních úvěrů. Je to z důvodu konkurenčních bojů v rámci poskytovatelů hypotečních úvěrů. Úvěry se liší v mnoha parametrech, nejen výší úvěru, ale také dobou splácení, délkou fixace, možnostmi úvěr předčasně splatit nebo LTV či způsobem, jak se vypočítává úroková sazba – s ohledem na fixaci, dobu fixace, výši poplatků vzhledem k vedení hypotéky.

Typy hypoték

Hypotéky je možné rozdělit na dva základní typy – hypotéku účelovou a neúčelovou. Účelová hypotéka má jako podmínku nutnost využít úvěr na investici do nemovitosti, což se pak bance dokládá. Kdežto úvěr z hypotéky neúčelové můžeme využít nejen na nemovitost, ale prakticky na cokoli, nicméně pochopitelně se ručí i tak zástavním právem k nemovitosti. Je možné jí znát i pod názvem Americká hypotéka, protože tento typ úvěru je velmi oblíben v USA. Velmi často je tento hypoteční úvěr využíván na koupi auta nebo vybavení domácnosti, také na zaplacení studia potomkům, splacení jiných dražších úvěrů nebo i na rozjezd podnikání, což ale většina bank nerada vidí, avšak není povinnost bance dokládat, na co byl úvěr využit.

Účelový hypoteční úvěr

Hypotéka účelová může být využita jen na účel, který je uveden v úvěrové smlouvě, nejvíce je využívána právě ke koupi nemovitosti, kterou člověk vlastní, ale není to pravidlem, ani nemusí být v jeho vlastnictví. Je možné využití i na koupi družstevního bytu, kdy získává členská práva a povinnosti v bytovém družstvu, zde je nutné zajištění hypotéky jinou nemovitostí. Úvěr může být využit ale i například k rekonstrukci nemovitosti. Další možností je využití hypotéky na výstavbu zcela nové nemovitosti. Poměrně častou možností je její využití ke splacení jiného úvěru, k tzv. refinancování úvěru, kdy se refinancuje už investice do nemovitosti z minulosti. Dokonce je možné ji využít i k vypořádání společného jmění manželů nebo v případech, kdy se vyrovnává dědictví. Oproti neúčelovému úvěru je úroková sazba nižší.

Hypoteční úvěr vzniká a je poskytován na základě písemné smlouvy, ta je uzavřena mezi bankou a klientem. Banka si jistí splacení úvěru zástavním právem k nemovitosti, pochopitelně jsou do toho zahrnuty i úroky a poplatky bance.

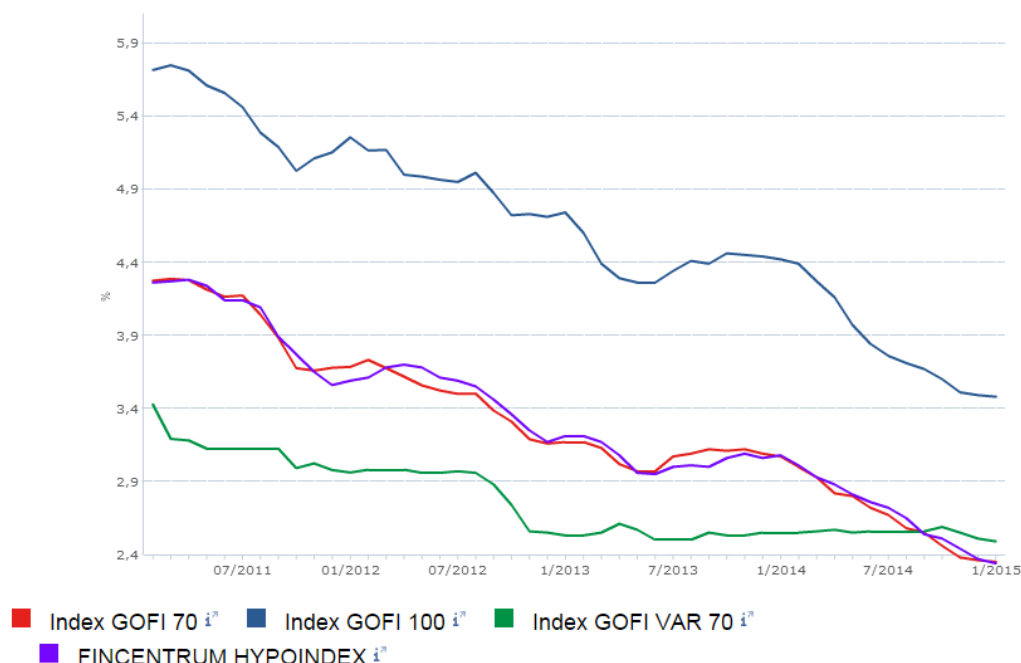
Výše úvěru účelového může být určena až do 100% hodnoty nemovitosti, která je zastavena, avšak nemovitostí, na které je zástavní právo zřízeno může být i více. Doba, po kterou je úvěr splácen se v české republice pohybuje od 5let až do 40let. Průměrná doba splatnosti se zde pohybuje okolo 24let.

Hypoteční úvěr účelový je podporován státem. Částku, která je zaplacená na úrocích, je možné každý rok odečíst od základu daně z příjmu. Jsou však stanovené podmínky §15 zákona, za kterých je možné odpočtu využít – například že nemovitost musí být ve vlastnictví klienta. Může jej využít pouze účastník smlouvy. V případě, kdy je více účastníků, může odpočtu využít pouze jedna osoba anebo všechny rovným dílem, avšak musí být využívána k trvalému pobytu anebo pobytu manžela, prarodičů, rodičů, potomků.⁹

Pro zajímavost přikládám vývoj úrokových sazeb hypotečních úvěrů, které se v posledních letech stávají velmi zajímavými, neboť nejen sazby jsou velmi nízké, banky navíc ustupují i od různých dalších poplatků jako jsou poplatky za vedení účtu, poplatek za zpracování smlouvy.

⁹ <http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/page.asp?idk=338>

Graf 5: graf vývoje průměrných úrokových sazeb hypotečních úvěrů

Zdroj: Golem finance

Hypoteční úvěr neúčelový

Druhý typ hypotečních úvěrů je úvěr neúčelový. Jedná se o typ úvěru, při kterém nemusí být úvěr využit na financování nemovitosti. Tzv. americká hypotéka je na rozdíl od účelové hypotéky bezúčelná, není tedy povinnost dokládat účel, ke kterému byl úvěr zřízen. Protože se jedná stále o hypoteční úvěr, je stále nutné zastavit nemovitost. Na rozdíl od účelové hypotéky je možné získat úvěr do maximální výše 70%, přičemž účelová hypotéka má možnost úvěru až do výše 100% zastavené nemovitosti.

V České republice se stává čím dál oblíbenější formou získání půjčky. Některé banky však chtějí znát účel půjčky, protože nechtějí, aby byla půjčka zneužívána především pro podnikání. Navzdory tomu si každý může zvolit sám, na co půjčku použije. Mezi nespornou výhodou bych zařadila fakt, že se tento úvěr dá jednorázově a bez sankce splatit. Až dvě domácnosti si mohou zažádat o jeden úvěr, přičemž mohou požádat až čtyři lidé. Společně musí žádat manželé. Ale je zde několik dalších výhod, nejen to, že finance je možné využít na prakticky cokoli, aniž by bylo nutné si na to naspořit. Navíc ve srovnání se spotřebitelskými úvěry se jedná o poměrně levnou půjčku, splátky se dají rozložit na dlouhé časové období, až na 20 let, takže je pak i nízká měsíční splátka a nemusí se zakládat ani životní pojistka, která

není zrovna levná. Není zde ani nutnost založení nového bankovního účtu, za který se většinou u účelové hypotéky platí.

1.13.3 Pojištění

Tento finanční produkt nepatří v České republice mezi produkty, které by byly známe a kterým by bylo porozuměno. Mezi ty známější patří povinné ručení a havarijní pojištění. U nich se většina lidí je schopna zorientovat a vyberou si pro sebe vhodný produkt. Bohužel tak to nebývá u životních pojištění. Velmi často mají lidé zbytečná pojištění, za která vyhadzují peníze zbytečně a naopak některá důležitá rizika pokryta nedostatečně anebo vůbec.

Během života může nastat mnoho životních situací, které sebou nesou malé i velké finanční důsledky jak pro jednotlivce, tak i pro nejbližší, rodinu. Produktem, který nás i blízké osoby a rodinu pomůže ochránit před velkou finanční zátěží v těchto případech, je životní pojištění. Životní pojištění lze rozdělit na dva základní druhy a to rezervotvorné životní pojištění, která nám umožní naspořit si potřebnou finanční rezervu, která je výhodnější a na rizikové životní pojištění, které by mělo být schopno pokrýt vzniklé finanční důsledky v případě nenadálé životní situaci.

Všeobecně lze říci, že uzavřít životní pojištění se vyplatí, co nejdříve. V pozdějším věku totiž pojistné roste a tak nemá smysl čekat na pozdější věk, kdy kalkulace už není příznivá. Důležité je, stanovit si hned na začátku, ještě před uzavřením smlouvy, co od pojištění očekává a na co se pojistit, aby to mělo smysl. Stanovit si optimální pojistnou částku, aby vyhovovala potřebám a především jak velké měsíční pojistné bude optimální, aby zbytečně nezatěžovalo rozpočet. Zde vyvstává i otázka, zda by mělo sloužit pouze na pokrytí rizik anebo ho spojit i se spořením a vytvořit si tak vlastní rezervu.

Riziková životní pojištění

Riziková životní pojištění mají za cíl především pokrýt základní riziko – riziko smrti a tím pokrýt případné závazky, které můžou po smrti zůstat a ochránit tak své blízké v případě úmrtí. V případě, kdy by klient zemřel, bude vyplacena smluvně sjednaná pojistná částka na smrt. Samozřejmě se nejedná pouze o riziko úmrtí, ale i o další možná rizika jako například riziko úrazu, riziko trvalé invalidity a další.

Kombinovaná životní pojištění

Kombinovaná životní pojištění lze rozdělit na kapitálové životní pojištění a investiční životní pojištění. Kapitálové životní pojištění je dnes zřizováno již méně. Jinak se mu říká také důchodové pojištění nebo pojištění univerzální. Především je v něm myšleno na důchod a také na případné pozůstalé. Základem je pojištění pro případ úmrtí a pro případ dožití. V případě kdy dojde k úmrtí klienta, bude vyplacena sjednaná částka osobě nebo osobám pojistná částka. V případě, kdy se klient dožije konce pojistné smlouvy, bude mu vyplacena sjednaná pojistná částka na dožití a to i včetně možných výnosů z podílu. Tento produkt je vhodný pro klienty, kteří nemají kladný vztah k riziku a žádají garantovanou částku na dožití.

Investiční pojištění

Investiční životní pojištění v sobě kombinuje pojištění pro případ smrti pojištěného a jakousi spořicí složku, ve které se investuje do podílových fondů. Tato druhá složka však může být v průběhu pojištění velmi pohyblivá a to především v závislosti na investiční strategii, kterou si klient zvolí. Dá se však vybrat od konzervativní strategie, kde se dá investovat i do garantovaných fondů, až po agresivní strategie kde se dá dosáhnout i velmi zajímavého zhodnocení. Důležité je, že je možné měnit poměr mezi pojistnou ochranou a spořicí částí, protože během života se mění jejich důležitost a navíc lze měnit i složení fondů, které si klient vybere.

Pozůstalým je v případě smrti klienta vyplacena sjednaná částka pro případ úmrtí nebo aktuální hodnota účtu, kterou si klient naspořil nebo lze sjednat i obojí. V případě, kdy se klient dožije ukončení smlouvy, je klientovi vyplacena hodnota jeho účtu, která bude aktuální v té době. V případě úrazu případně jiné pojistné události je klientovi vyplacena smluvně daná částka.

Pojistit se lze nejen pro případ smrti, ale dají se sjednat pojištění i v případě úrazu, nemoci, závažných onemocnění či invalidity.

Nyní se pozastavím nad tím, jaká částka je pro případ úmrtí optimální? Podle různých zdrojů by se měla pohybovat minimálně na dvojnásobku až lépe pětinasobku příjmu klienta v rámci jednoho roku.

Pokud klient splní zákonem dané podmínky, může využít i daňových odpočtů. Je zde potřeba splnit několik základních podmínek. První je, že smlouva musí být uzavřena minimálně na pět let, přičemž v té době musí klient dovršit šedesát let věku, což je další podmínka a pojistka musí pokrýt riziko smrti anebo dožití. V případě, že je sjednána pevně

stanovená částka v případě dožití, musí se dodržet limity pro minimální pojistnou částku s přihlédnutím na pojistnou dobu. Navíc novinkou tohoto roku je, že nesmí být vybráno ze spořicí složky, aby mohlo být využito daňových odpočtů. Jedná se o podporu na důchod.

Během života klienta dochází ke spoustě změn, je tedy vhodné v průběhu pojistku klientovi přizpůsobit, tak aby odpovídala jeho momentálním potřebám. Je jasné například, že mladý člověk bez závazků nebude potřebovat velkou pojistnou částku v případě úmrtí na rozdíl od otce, hlavy rodiny, který splácí hypotéku a potřebuje zajistit své potomky, manželku a blízké. Vhodné je i zamyslet se v průběhu na zvolenou strategii spořicí složky, kdy je vhodné využít dynamické strategie a kdy naopak konzervativní s přihlédnutím i na vlastnosti klienta.

1.13.4 Penze

V České republice je rostoucí počet důchodců a to ve srovnání s počtem pracovních sil způsobuje, že průměrný důchod ve srovnání s průměrným platem klesá. Za následek to má zvýšenou pozornost na zajištění si důchodu. Logické je, že čím dříve se začne, tím větší objem prostředků k zajištění důchodu bude k dispozici. Způsobů jak si zajistit své stáří je několik. Je zde možnost využít státem podporovaných produktů. Mezi ně patří penzijní připojištění, stavební spoření, investiční životní pojištění. Další cestou je využití spořicí účtů nebo opět stále využívanějších termínovaných vkladů. V neposlední řadě jsou zajímavé klasické investiční instrumenty, na něž ale nejsou Češi příliš zvyklí a nemají k nim příliš důvěru, jimi jsou například podílové fondy, akcie anebo dluhopisy či různé investiční certifikáty.

1.13.5 Investice

Mezi investice můžeme pro zjednodušení zařadit akcie, podílové fondy, dluhopisy, investice do komodit, další investiční deriváty. O investování jsem se ve své práci již několikrát zmiňovala. Především v grafech ohledně porovnávání České republiky s Evropou ohledně složení jejich finančních portfolií. Naznačovala jsem několikrát, že by bylo vhodné začít se dívat na riziko z dlouhodobého hlediska a investovat své finanční prostředky s přihlédnutím na průměrné a celkové výnosy, tedy do podílových fondů a pro zkušenější i do akcií.

Nicméně mezníkem se však staly roky 2008 a 2009, kdy došlo k několika neočekávaným událostem. Jsou to roky, na kterých se nejvíce podepsala celosvětová finanční krize. Díky opatrnosti Čechů a tomu, že většinu svých úspor mají v Penzijních fondech, přišly o poměrně malé výnosy. V předešlých letech byla výkonnost nejznámějších penzijních fondů mezi 2,2 - 4,3%. V roce 2008 a 2009 se klientům připsala ve většině případech 0 nebo velmi malé procento. Oproti zahraničí, kde lidé investují do podílových fondů a akcií, byla propadovost drastická. V roce 2009 jsme se setkali i s roční výkoností -56%. Dokonce i v druhé polovině roku 2009 u podílových fondů u kterých se předpokládala dobrý výkonnost, se pohybovaly okolo 0. Avšak je nutné si zde připustit vlastně fakt, že ztráta je relativní pojem a to díky tomu, že je proměnlivá v čase. Podílový fond, který mi vykázal v daném roce i velkou ztrátu však neznamena, že fond mi za 10-15 let nezíská mnohonásobně víc.¹⁰

Chtěla jsem tím tedy naznačit, že je nutné být připraven na krátkodobou ztrátu, pokud chci na své investici vydělat. Velmi často je to pouze o emocích, což se projevilo právě během těchto dvou let. V dnešní době už se většina z těchto fondů vzpamatovala a dlouhodobě bude svým majitelům vydělávat.

¹⁰ L.Smrčka, Rodinné finance, Ekonomická krize a krach optimismu, C. H.Beck, 2010

2 Praktická část

V této části práce bych se chtěla věnovat situaci studenta. Myslím, že jsem si vybrala vhodného kandidáta, protože mi připadá svými možnostmi podobný spoustě mých kamarádů studentů, kteří jsou na tom velmi podobně. Především se zaměřím na možnosti řešení jeho finanční situace, která je mně i jako studentovi velmi blízká. Ráda bych ukázala možnou cestu, kudy by se mohl dát a jak by se měl ke svým financím chovat a hlavně ukázat dlouhodobější pohled, protože všechno něco stojí a lousknutím prstů se jeho sny a touhy nevyplní.

Zadání

Ukážu to na modelové osobě, se kterou jsem měla dlouhý podrobný rozhovor o jeho životě, snech, cílech. Nepřál si být jmenován, a tak ho nazvěme pro potřeby této práce Josef Novák.

Josef Novák se narodil 18.3.1986 v Jihlavě. Má jednoho sourozence – bratra, který je o 2 roky starší. Miluje sport, závodně hraje fotbal a florbal. V Jihlavě vystudoval základní školu, později i gymnázium. Dnes je studentem vysoké školy v Praze technického zaměření. Současně má rozjeté svoje malé podnikání v oblasti IT. Na víkendy jezdí však za rodiči a jeho přítelkyní Janou do Jihlavy, s Janou jsou spolu již dva roky, kdy se poznali na místní diskotéce. Josef se nikdy moc o své finance nezajímal, většinou žije od výplaty k výplatě.

Probrali jsme společně nejdůležitější oblasti, co se Josefova života a i jeho budoucnosti týče. Prioritně se zaměřením na oblast bydlení, které ho zajímalo nejvíc a bylo prro něj nejdůležitější, dále pak na penzi zajištění rizik. Protože má Josef už dlouhodobý vztah, rozmýšlel i nad otázkou dětí.

2.1 Analýza přání a potřeb Josefa Nováka

2.1.1 Bydlení

Josef bydlí v současné době na koleji na buňce ještě se třemi spolubydlícími, kde se většinou zdržuje od pondělí do pátku. Zde si sám platí náklady na bydlení a to jako kolejně dva a půl tisíce korun. Na víkend jezdí k rodičům do Jihlavy, kde, protože už si částečně sám přivydělává, přispívá tisíc korun za měsíc.

Do půl roku by se chtěl přestěhovat do privátu, protože mu kolej kvůli nočním radovánkám přijde příliš hlučná, kde by chtěl stále platit něco okolo dvou a půl tisíce korun. Po škole, kterou má v plánu ukončit za 4 roky, by chtěl s přítelkyní nejdříve bydlet v bytě. Za 10 let by však chtěl vlastní dům s malou zahradou a bazénem. Dům by se měl pohybovat okolo ceny dva miliony korun.

Na bydlení se sám nijak nepřipravuje, rodiče mu již 6 let spoří na stavebním spoření, kde je dnes naspořeno 150 000 Kč, které je vhodné použít jako jednorázovou investici.

2.1.2 Penze

Josefovi se ze začátku zdála tato oblast nevhodná k řešení v tak nízkém věku, avšak nakonec si uvědomil, že tato oblast je jedna z nedůležitějších. Josef by si chtěl totiž užívat důchodu aktivně, chtěl by cestovat po Evropě a hlavně by chtěl mít zajištěnou kvalitní zdravotní péči. Zhruba si představuje patnáct tisíc korun měsíčně navíc k tomu, co dostane od státu, přičemž by mu stačilo jít do důchodu až v 65 letech.

Rodiče mu platí 100Kč měsíčně na penzijní připojištění, jiným způsobem se na důchod sám nepřipravuje.

2.1.3 Zdravotní rizika

Nemá zajištěná žádným způsobem, ale má často úrazy při sportu. V případě dlouhodobého výpadku z jeho výdělečné činnosti by mu částečně pomohli rodiče, ale chtěl by mít alespoň 5 tisíc korun na měsíc zajištěno.

2.1.4 Děti

Do budoucna by si s partnerkou přáli jedno dítě. V horizontu pěti let. Tuto otázku nebere Josef na lehkou váhu a chtěl by mít zajištěno 50 tis. Kč při narození miminka, a protože chce aby dítě mohlo případně na vysokou školu jako on, chce mít připraveno za 15let 300 000Kč.

2.1.5 Zhodnocování peněz

Josef se zhodnocováním svých úspor moc nezabývá. Jediné, co má zřízeno je běžný účet, který využívá především k platbám. Jinak má zde rezervu 50 tisíc korun.

Další

Jinak má Josef poměrně kladný vztah k riziku při dlouhodobých plánech. Měsíční částka, která ho nijak neomezuje na životě a ani ho nijak neohrožuje je 3 000Kč

2.2 Možné řešení financí Josefa Nováka

2.2.1 Bydlení

Prioritou číslo jedna byla pro Josefa bydlení. Nyní bych se ráda pozastavila nad touto otázkou trochu více dopodrobna, neboť si myslím, že je jedna z nejdůležitějších otázek. Navíc se pokusím odpovědět na otázku, kterou si pokládá velká spousta lidí a to je, jestli je lepší bydlení nebo bydlení v pronájmu.

2.2.1.1 Nájem nebo vlastní bydlení

Pokud chceme bydlet a nemáme již bydlení zařízené, máme prakticky pouze dvě možnosti a to bydlení si pronajmout anebo si bydlení koupit. Pro každého je vhodné jiné řešení. Ideální je, sepsat si na papír výhody i nevýhody obou variant a pak je navzájem porovnat. Samozřejmě se konkrétní situace lidí odlišují i jsou různé situace na trhu s bydlením v jednotlivých lokalitách. Proto se zde zaměřím pouze na obecné typické výhody a nevýhody obou variant.

2.2.1.2 Výhody vlastního bydlení

Většina lidí uvažuje o koupi vlastního bydlení jako o variantě, kdy dávají peníze do svého. Jednoduše bude platit za něco, co bude jednou jejich. V případě nájmu mají pocit, že „vyhazují peníze z okna“.

Když se podíváme na tuto věc z ekonomického hlediska, tak si v každém případě něco půjčují a za půjčení platí peníze. V jednom případě si půjčují byt a platí za něj nájem, ve druhém si půjčují peníze a platí za něj úroky.

U mnoha lidí koupě vlastního bydlení vyvolává pocit větší jistoty. Když budeme mluvit o nájmu, lidé mají pocit nejistoty, jak bude vypadat jejich situace v budoucnu – za rok, dva, pět nebo deset let.

Nejčastější hlediska a argumenty při rozhodování:

Riziko splácení

Závazek splácet

Hypotéka se jednou splatí

Odložení znamená riziko¹¹

2.2.1.3 Výhody nájemného

Mezi typickou výhodou nájemného patří volnost. Pro lidi je mnohem jednodušší přestěhovat se, pokud bydlí v nájmu než když vlastní nemovitost a splácí hypotéku. Z tohoto důvodu využívají nájemného právě lidé, kteří chtějí zůstat nevázaní a mobilní. Například nevědí, zda budou chtít dále žít v daném městě, zda se nebudou stěhovat za zajímavější nabídkou práce. Nájem má ještě výhodu v tom, že jsou menší starosti s údržbou nemovitosti - o kterou se stará majitel. Jako jsou pojištění, vybavení, opravy, rekonstrukce atd.

2.2.1.4 Co je levnější?

Na otázku, která z variant je levnější se nedá jednoznačně odpovědět. Záleží na mnoha věcech. Například na době, na úrokových sazbách a dalších věcech.

Důležité je porovnat si:

- 1) Kolik zaplatí na nájmu plus všechny poplatky s tím spojené
- 2)Kolik zaplatí za vlastní bydlení, což znamená úroky z hypotéky (se všemi poplatky i možnou státní podporou), poplatky za bydlení (zahrnující pojištění, energie, služby, daně), náklady na údržbu a opravy nemovitosti

2.2.1.5 Momentální výhodnost

Ve srovnání nám vychází nájem levnější v případě počítání momentální ceny. Je možné, že někteří lidé dojdou k tomu, že jejich rodinný rozpočet stačí na nájem, ale na pořízení vlastní nemovitosti už nikoli.

¹¹ P.Syrový, Financování vlastního bydlení, Grada, 2005

2.2.1.6 Dlouhodobá výhodnost

Při dlouhodobé výhodnosti musí zhodnotit, jak se bude vyvíjet nájem. Bude spíše růst nebo klesat za 10 nebo 15 let? To samé jak se bude měnit ceny nemovitosti za 10 nebo 15 let. Vzroste spíše nebo bude klesat?

Tímto způsobem jsme schopni odpovědět si na otázku, jestli bude v budoucnu výhodnější mít vlastní bydlení nebo nájemné. Pokud předpokládáme růst obojího, je výhodnější zainvestovat do vlastního bydlení. Pokud by však ceny nájmů ani ceny nemovitostí nerostly, bylo by výhodnější zůstat v nájmu a to i z dlouhodobého hlediska.

Nyní využijí schématu z portálu finweb.idnes.cz, kde se pokusili o porovnání vlastního bydlení versus nájem v daných krajích. Pro zjednodušení však nezahrnuli daň z nemovitosti.

Zdroj: finweb.idnes.cz/bydleni

Jak je vidět, v současné době se vyplácí spíše bydlet v nájmu z daných oblastí.

2.2.1.7 Jak si na bydlení naspořit

V krátké době je téměř nemožné našetřit si na vlastní bydlení. Dokonce, i kdybychom mohli spořit dostatečně velkou částku, budeme muset platit nájem. Proto je cesta k vlastnímu bydlení nejčastěji přes úvěry. Velmi málo lidí má možnost spořit a čekat zároveň několik let na vlastní bydlení.

Snad jediné výjimky tvoří bydlení pro děti a pořízení bydlení na stáří, zde je možné čekat a spořit. Když nebudou mít děti kde bydlet, mohou jim pomoci rodiče. A v případě potřeby se mohou peníze využít například na financování studia, kde místo bytu zaplatí školu. Druhý případ je na koupi například chaty nebo chalupy, kde je možné trávit podzim života.

Vlastních prostředků na bydlení se dá využít pouze v případě, že už nám chybí jen část a nějaké peníze máme již tedy naspořené.

2.2.1.8 Je bydlení investice?

Velmi často slycháváme větu, že investuji do vlastního bydlení, ale není to spíše věcí životní úspory a tím pádem spotřeby?

2.2.1.9 Investice vs. spotřeba

„Investice by měla dobře chránit vložené prostředky a měla by je zhodnocovat. Investice by měla přinášet výnosy.

Spotřeba znamená vynaložit peníze na naše pohodlí, na náš luxus. Prostě si něco dopřát.“¹²

Nemovitost má tudíž od obojího trochu. Je to částečně investice i spotřeba. Jestliže si pořídíme bydlení, abychom nemuseli platit nájem, pak se jedná o investici, protože díky koupi nemovitosti, přestaneme platit nájem, čímž se zbavíme zbytečných výdajů. Pokud ale vlastníme byt a koupíme si velký dům, jedná se již o spotřebu, neboť už si pouze zvyšujeme životní úroveň. Je to podobné jako když jedeme na drahou dovolenou, pořídíme si drahé auto... Je to věc dopřávání si luxusu. Z hlediska financí nám pořízení rodinného domu nic nepřinese. Nemáme z něj žádný příjem.

¹² M.Filip, Osobní a rodinné bohatství, C. H. Beck, 2006, str.15

Při pořizování bydlení bychom se měli zamýšlet, zda se jedná o investici nebo o spotřebu. Bohužel spousta lidí považuje pořízení velkého domu či bytu za investici. Kdyby se na něj dívali jako na spotřební výdaj, možná by byli opatrnější a více by se přizpůsobili své peněženke.

Jednoduše řečeno, pokud chci, aby se jednalo o investici, musí mi to peníze uspořit, jedná se tím tedy o výdělečnou činnost. Pokud si chci zvýšit svůj životní standard, moje pohodlí, což stojí peníze, jedná se o spotřebu.

2.2.1.10 Bydlení a rodinný rozpočet

Kdo si pořizuje bydlení, měl by se zamyslet nad tím, zda cena bydlení odpovídá jeho životní úrovni a peněženke. Stále je hodně lidí, kteří se rozhodnou pro koupi bydlení nad svoje příjmové poměry, čímž se mohou dostat do nepříjemných situací. Lepší bude ukázat si to na příkladu. Lépe to vysvětlím na příkladě dvou mladých manželských párů.

2.2.1.11 Produkty pro financování bydlení

K financování bydlení se dá použít jen těchto produktů. Jsou to vlastní prostředky a úvěry. Vlastní prostředky skoro vždy využíváme v kombinaci s úvěrem. Je velmi důležité vědět, zda je lepší brát si vyšší hypotéku a vlastní prostředky ušetřit nebo ušetřit na úrocích a brát si nižší hypotéku. Co se týká úvěrů, můžeme využít dvou typů a to úvěr ze stavebního spoření a hypotéku.

Produkty, které jsou pro financování bydlení nejtypičtější, jsou hypotéky, případně úvěry ze stavebního spoření. U obou těchto možností máme levné úvěrové zdroje. Platí zde podobné principy - jsou to levné úvěry a právě proto jich využíváme.

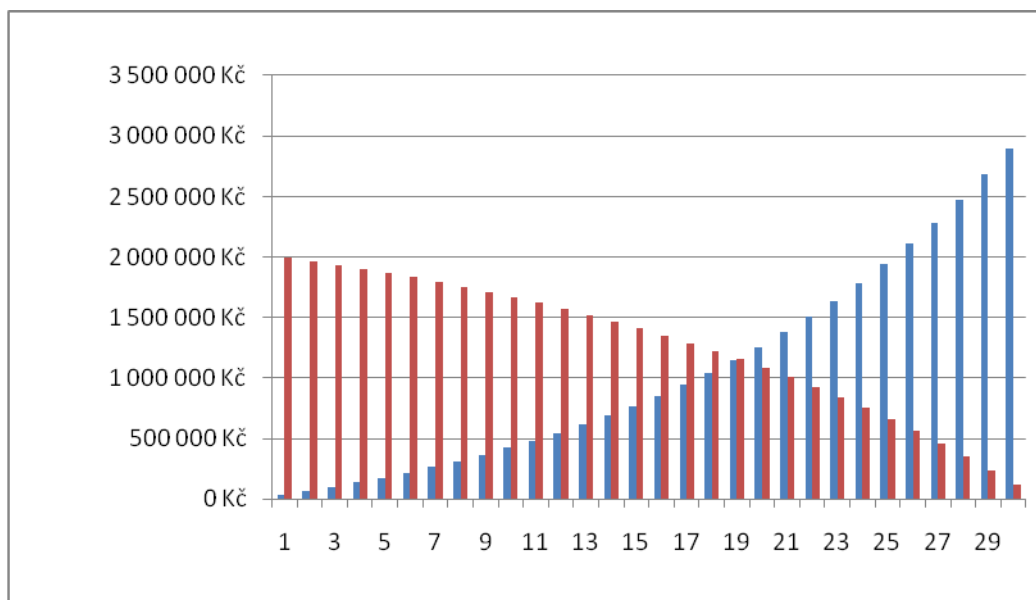
Dalším často využívaným způsobem pro financování bydlení jsou půjčky v rodině, je však velmi důležité zamyslet se nad jejich návratností.

Josefovi bych doporučila, aby si byt pronajímal a již dnes se začal připravovat na vlastní bydlení – svůj dům v Jihlavě.

Jak se začít co nejlépe připravovat? Co udělá většina lidí je, že chtějí co nejméně přeplatit bance. Proto si berou slepě úvěr na co nejkratší dobu, v praxi to bývá většinou na 20 let. V našem případě by to znamenalo, při p.a. 4,99% a částce 2 milionů korun, měsíční

splátku ve výši 13 188Kč. Co je však výhodnější, je natažení doby splácení na 30 let, čímž se nám podaří snížit měsíční splátku o 2 464Kč na 10 724Kč. Tím získáme volnou částku ve výši 2 464Kč, kterou můžeme kvalitně zhodnocovat. Co se stane, nejlépe ukáže následující graf:

Graf 6: Kombinace hypotéky a investování

Zdroj: autor

Jaké to pro Josefa má výhody?

Jak je vidět z grafu, kde červeně je znázorněné postupné umořování úvěru, modře je postupně narůstající investice či spoření s předpokládaným 7% zhodnocením, může Josef splatit úvěr už v devatenáctém roce nebo si snížit měsíční splátku úvěru. Tímto způsobem má možnost uspořit jeden rok splátek. Navíc částka 2 464Kč je flexibilní, v případě nutnosti může přestat platit.

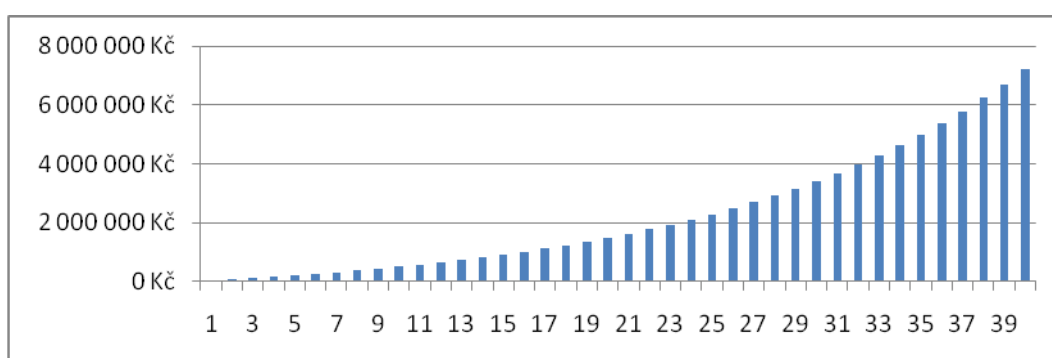
Navíc tento graf ukazuje moment, kdyby si Josef začal spořit až ve chvíli, kdy si zažádá o úvěr. S finančními možnostmi se může začít připravovat již dnes – na grafu o 5 let dříve – což by znamenalo posunutí celého modrého grafu o 5 let doleva. Následek je zřetelný, úvěr by mohl být splacen ještě dříve.

Vhodnými využívanými produkty jsou: hypotéka, úvěr ze stavebního spoření, podílové fondy, investiční životní pojištění

2.2.2 Penze

Od Josefa jsme se dozvěděli, že by chtěl mít připraveno 15 tis. Kč měsíčně od svých 65 let věku. Samozřejmě hodnota peněz bude jiná v budoucnu než dnes a to především o inflaci, která se nám dlouhodobě pohybuje okolo 2,5%.¹³ Dnes by nám chybělo 15tis. Kč, za 41 let však tato částka „vzroste“ na 41 300Kč. Celková částka, kterou budeme chtít mít připravenou k výplatě v 65letech je 7 831 000Kč. Při předpokládaném 7% zhodnocení je měsíční úložka 2900Kč. Na následujícím grafu je vidět její akumulací růst při době 41 let.

Graf7: akumulací růst

Zdroj: autor

Vhodnými produkty na přípravu penze jsou: podílové fondy, penzijní připojištění – vhodné až cca 45let věku, investiční životní pojištění

Na následujících řádcích je srovnání penzijní připojištění pro Josefa při stejné měsíční úložce 2900 Kč, roční zhodnocení počítáno 2%,¹⁴

Vložená částka 1 426 800,00 Kč

Státní příspěvky 73 800,00 Kč

Zhodnocení 815 751,71 Kč

Celkem naspořeno **2 316 351,71 Kč**

Zde je patrné, že penzijní připojištění nám nedosáhne na požadovanou částku 7 831 000Kč.

2.2.3 Děti

Josefovi není ani lhostejné, že by za 5 let chtěli miminko a mít nějaké peníze připravené v době, kdy se má narodit.

¹³ www.mesec.cz

¹⁴ www.mesec.cz

Následující tabulka znázorňuje měsíční náklady, přičemž Josefovo přání, je mít připraveno 50 tis. Kč při narození a 300tis aby měl potomek připravený v 18 letech, když by chtěl jít na vysokou školu po vzoru otce. Předpokládáme výnos 5%.

Narození

Kolik chceme?	50 000 Kč
Jaký bude výnos?	5,00%
Měsíční náklady	700 Kč

Vysoká škola v 18ti

Kolik chceme?	300 000 Kč
Jaký bude výnos?	5,00%
Měsíční náklady	600 Kč

2.2.4 Zdravotní rizika

Josef má zde již sjednané výhodné pojištění ještě do svých 26let, kde má kvalitní zajištění, co se týká především úrazu. V současné době nemá tento produkt konkurenci. V době, kdy bude Josefovi 26 let, se však bude muset rozhodnout, jaký produkt bude vhodný. Zda rizikové pojištění, které by následovalo po jeho současné „junior“ pojistce nebo investiční životní pojištění, kde v současné době vychází zajištění rizik levněji než samotné úrazové pojištění.

Co je však důležité, je si zde uvědomit, že lze rozdělit zdravotní rizika na dlouhodobé a krátkodobé.

Krátkodobé je vhodné krýt z vlastních zdrojů. Doporučované je mít zde rezervu na 6 měsíců. Josef má na svém běžném účtu 50 tisíc korun, rezervu, která by mu na pokrytí krátkodobých rizik stačila. Ovšem je zde k zamyšlení vhodnost právě běžného účtu, kde je zhodnocení téměř nulové, nehledě ještě na poplatky. Vhodnější variantou by bylo využití spořicího účtu, kde se zhodnocení pohybuje až okolo 2% ročně a přitom likvidita je stále únosná – většinou přes noc do druhého pracovního dne.

Dlouhodobé záležitosti je vhodné krýt pojistkou. Následuje tabulka možností pojištění a k čemu je takové pojištění vůbec vhodné:

Tabulka 2: Pojištění

Pojištění na...	Vhodné pro...
Smrt	někdo závisí na mém příjmu, někdo dědí mé závazky
Trvalé následky úrazem	vážné úrazy s životními následky
Denní dávka za léčbu úrazu	úrazy bez následků (pracovní neschopnost není podmínkou)
Denní dávka v prac. neschop.	jsem dlouhodobě v pracovní neschopnosti
Plná invalidita	jednorázová/roční výplata při invaliditě (nemoc i úraz)
Závažná onemocnění	jednorázová výplata při diagnóze nemoci
Denní dávka za hospitalizaci	krytí výpadku příjmů při hospitalizaci nebo lékařských výdajů
Zproštění od placení	při invaliditě platí pojišťovna smlouvu = jistota peněz na konci

Zdroj: autor

Pro Josefa bych vybrala nižší krytí pojištění na smrt, aby pokryla případné náklady pro jeho blízké. Nemá prakticky žádné závazky, takže bych vybrala ještě pojištění na trvalé následky úrazem, denní dávku na léčbu úrazu, protože je vášnivým sportovcem, plnou invaliditu, závažná onemocnění a denní dávku za hospitalizaci, aby měl pokryté případné náklady, které neuhradí pojišťovna.

2.2.5 Zhodnocování peněz

Josef si prakticky svoje peníze nezhodnocoval. Jediný produkt má běžný účet, který samozřejmě potřebuje k platebním příkazům, inkasům apod. Avšak, jak už jsem zmínila, nemá smysl nechávat si zde vyšší finanční rezervu, která zde pouze „leží“. Lepší variantou, je mít peníze alespoň na spořicí účet.

Vzhledem k Josefově postoji k riziku a tomu, že jeho velké cíle jsou dlouhodobé, pro něj zajiště je vhodným instrumentem investování, kde se může dostat k zajímavým výnosům.

Josef má k dispozici jednorázovou investici:

Tabulka 3: Jednorázová investice

Jednorázová investice		
jednorázová investice		150 000 Kč
vstupní poplatek		0,50%
úrok		7,00%
rok	hodnota investice	roční úrok
1	149 250 Kč	10 448 Kč
2	159 698 Kč	11 179 Kč
3	170 876 Kč	11 961 Kč
4	182 838 Kč	12 799 Kč
5	195 636 Kč	13 695 Kč

36	1 593 480 Kč	111 544 Kč
37	1 705 023 Kč	119 352 Kč
38	1 824 375 Kč	127 706 Kč
39	1 952 081 Kč	136 646 Kč
40	2 088 727 Kč	146 211 Kč
41	2 234 938 Kč	156 446 Kč

Zdroj: autor

Zde je vidět jak by jeho jednorázová investice vypadala za 41 let, tudíž by jí mohl využít například jako rentu na svůj aktivní důchod, popřípadě již po 5 letech využít k financování svého domu.

Tabulka 4: Dlouhodobá investice:

Pravidelná investice		
vklad	výnos	poplatek
2 500 Kč	7,00%	
rok	hodnota účtu	Vklady

1 **32 100 Kč** 30 000 Kč

2 **66 447 Kč** 60 000 Kč

3 **103 198 Kč** 90 000 Kč

4 **142 522 Kč** 120 000
Kč

5 **184 599 Kč** 150 000
Kč

Po 5 letech je stav účtu 184 599 Kč, zas by mohl využít na část financování bydlení anebo nadále pokračovat do 41 let jako přípravu na jeho vysněný důchod.

36 **4 780 122 Kč** 1 080 000
Kč

37 **5 146 831 Kč** 1 110 000
Kč

38 **5 539 209 Kč** 1 140 000
Kč

39 **5 959 053 Kč** 1 170 000
Kč

40 **6 408 287 Kč** 1 200 000
Kč

41 **6 888 967 Kč** **1 230 000 Kč**

Zdroj: autor

Zde je vidět jak by mohla vypadat investice 2 500Kč, kterou si po zhodnocení jeho příjmů a nákladů, může dlouhodobě odkládat stranou, aniž by ho to výrazně zatěžovalo.

Myslím si, že se mi podařilo obsáhnout všechny přání a cíle Josefa s ohledem na jeho finanční a životní situaci.

Závěr

Hned na začátku diplomové práce jsem si položila nelehký úkol a to nalézt cestu ke spokojenějšímu životu. Při úvaze nad tím, jestli se mi podařilo najít tu správnou cestu, se musím pozastavit i nad ostatními věcmi, které se však za peníze koupit nedají a které vedou ke spokojenějšímu životu. Mám na mysli prosté a přitom velké věci jako přátele, lásku, zdraví. Došla jsem k závěru, že jsou situace, kdy nám můžou peníze pomoci i v těchto nezaplacitelných věcech. Například s přáteli, se kterými si chcete jít sednout někam do restaurace a popovídat si s nimi, udržet se s nimi v kontaktu. Ale i tady útrata v restauraci něco stojí. Se svou láskou si lidé plánují budoucnost, mají určité cíle jako společné bydlení, dovolenou a vše samozřejmě něco stojí. Zdraví si člověk jednoznačně nezaplatí. Nicméně když už se stane případ, že je se zdravím něco v nepořádku, proč nemít tu nejlepší možnou péči a své potíže si tak minimálně odlehčit. Ano, i tohle něco stojí.

Když to shrnu, dobře vedené finance a zabývání se jimi skutečně vede ke spokojenějšímu životu. Mým úkolem bylo najít cestu, aby finance sloužily přesně tomuto účelu. Myslím, že se mi to povedlo a dodržela jsem všechny vytyčené body.

V teoretické části jsem definovala osobní a rodinné finance.

Následně jsem porovnávala české portfolio s evropským, kde jsem se dobrala k zajímavým skutečnostem. První věcí, že české domácnosti nemají tolik prostředků jako evropské. Pozastavila jsem se i nad příčinami. Další věcí bylo složení portfolio. Výrazně se liší české a evropské. Přičemž české portfolio odpovídá negativnímu postoji k riziku, navíc se většina lidí ani o své finanční portfolio moc ani nezajímá, což je dáno především historicky. Avšak tím se z dlouhodobého hlediska české domácnosti připravují o své finance. To je potřeba změnit a je nutné začít se o své portfolio starat.

V dalších kapitolách jsem se zabývala bohatstvím a především negativními vlivy na ně, které z něj ubírají. Mezi ně patří riziko nedodržení závazků, finanční riziko, inflační riziko, riziko kurzových měn, systematické riziko. Se všemi je potřeba počítat a zajistit se proti nim.

Následně jsem se zaměřila na to, jak naopak rozšiřovat své bohatství, že je důležitá finanční bilance a rozvaha stejně jako v podniku.

Vytvořila jsem i mapu nejčastěji používaných produktů a provázala je s různými životními situacemi.

Na závěr, abych sjednotila své poznatky a ukázala je i prakticky, jsem na základě podrobné analýzy přání a životních cílů vytvořila pro studenta Josefa možný finanční plán, který se mu velice líbil a myslím si, že zahrnul všechna jeho přání od bydlení, přes penzi, děti, zdravotní rizika až po zhodnocení jeho finančních prostředků.

Celkově mě práce obohatila o spoustu nových poznatků, především co se týká příčin chování českých domácností a donutila mě ještě více, i o svých osobních financích, přemýšlet.

Seznam literatury

1.1 Knihy a ostatní publikace

1. FILIP, Miloš Osobní a rodinné bohatství-Jak se dobře zajistit. Praha : C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-466-X
2. · FILIP, Miloš Osobní a rodinné bohatství-Kam s penzi. Praha : C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-416-3
3. · FILIP, Miloš Osobní a rodinné bohatství-Jak chytě investovat. Praha : C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-523-2
4. SMRČKA, L. *Osobní a rodinné finance*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-41-2.
5. SMRČKA, L. *Ovládnutí a převzetí firem*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-442-1.
6. SMRČKA, L. *Rodinné finance : ekonomická krize a krach optimismu*. Praha: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-199-4.
7. SMRČKA, L. *The Great Global Crisis and Family Finance (How to look after your property in a Word of catastrophe and ruin)*.1. vyd. Ely, Cambridgeshire: Melrose Press Limited, 2013. ISBN 978-1-907732-74-4.
8. SYROVÝ, P., *Financování vlastního bydlení*, Praha: Grada, 2005, ISBN 80-247-1097-8

1.2 Internetové zdroje

Finance.idnes.cz

www.czso.cz

www.financnivzdelani.cz

www.mesec.cz

www.muj-bankrot.cz

www.penize.cz

Seznam grafů a tabulek

Graf 1: Porovnání českého a evropského portfolia v absolutní hodnotě

Graf 2: Struktura portfolia českých domácností a porovnání s evropskými

Graf 3: Míra inflace 1994 - 2013

Graf 4: osobní bankrot

Graf 5: graf vývoje průměrných úrokových sazeb hypotečních úvěrů

Graf 6: kombinace hypotéky a investování

Graf 7: akumulací růst

Tabulka 1: Aktiva a pasiva

Tabulka 2: Pojištění

Tabulka 3: Jednorázová investice

Tabulka 4: Dlouhodobá investice

Přílohy

Vývoj inflace, zdroj: www.czso.cz

1) Míra inflace vyjádřená přírůstkem **průměrného ročního indexu** spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců. Tato míra inflace je vhodná při úpravách nebo posuzování průměrných veličin. Bere se v úvahu zejména při propočtech reálných mezd, důchodů a pod.

Rok															
99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
2,1	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5	1,9	3,3	1,4	0,4

Rok	Měsíc											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,9	3,1	3,3	3,6	3,8	3,9
2001	4,0	4,0	4,0	4,1	4,2	4,3	4,5	4,6	4,7	4,7	4,7	4,7
2002	4,6	4,6	4,6	4,5	4,3	3,9	3,5	3,1	2,7	2,4	2,1	1,8
2003	1,5	1,1	0,8	0,5	0,3	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
2004	0,3	0,5	0,8	1,0	1,2	1,4	1,7	2,0	2,2	2,5	2,7	2,8
2005	2,8	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9
2006	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,7	2,6	2,5
2007	2,4	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	2,2	2,5	2,8
2008	3,4	3,9	4,3	4,7	5,0	5,4	5,8	6,1	6,4	6,6	6,5	6,3
2009	5,9	5,4	5,0	4,6	4,1	3,7	3,1	2,6	2,1	1,6	1,3	1,0
2010	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,8	0,9	1,1	1,2	1,4	1,5
2011	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,8	1,9	1,9	1,9
2012	2,1	2,2	2,4	2,6	2,7	2,8	2,9	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3
2013	3,2	3,0	2,8	2,7	2,5	2,3	2,2	2,0	1,8	1,6	1,5	1,4
2014	1,3	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
2015	0,3	0,3	0,3									

2) Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen **ke stejnému měsíci předchozího roku** vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku. Jedná se tedy o dosaženou cenovou úroveň, která vylučuje sezónní vlivy tím, že se porovnávají vždy stejné měsíce.

Tato míra inflace je vhodná ve vztahu ke stavovým veličinám, které měří změnu stavu mezi začátkem a koncem období bez ohledu na průběh vývoje během tohoto období. Bere se v úvahu při propočtech reálné úrokové míry, reálného zvýšení cen majetku, valorizací apod..

Rok	Měsíc											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1997	7,4	7,3	6,8	6,7	6,3	6,8	9,4	9,9	10,3	10,2	10,1	10,0
1998	13,1	13,4	13,4	13,1	13,0	12,0	10,4	9,4	8,8	8,2	7,5	6,8
1999	3,5	2,8	2,5	2,5	2,4	2,2	1,1	1,4	1,2	1,4	1,9	2,5
2000	3,4	3,7	3,8	3,4	3,7	4,1	3,9	4,1	4,1	4,4	4,3	4,0
2001	4,2	4,0	4,1	4,6	5,0	5,5	5,9	5,5	4,7	4,4	4,2	4,1
2002	3,7	3,9	3,7	3,2	2,5	1,2	0,6	0,6	0,8	0,6	0,5	0,6
2003	-0,4	-0,4	-0,4	-0,1	0,0	0,3	-0,1	-0,1	0,0	0,4	1,0	1,0
2004	2,3	2,3	2,5	2,3	2,7	2,9	3,2	3,4	3,0	3,5	2,9	2,8
2005	1,7	1,7	1,5	1,6	1,3	1,8	1,7	1,7	2,2	2,6	2,4	2,2
2006	2,9	2,8	2,8	2,8	3,1	2,8	2,9	3,1	2,7	1,3	1,5	1,7
2007	1,3	1,5	1,9	2,5	2,4	2,5	2,3	2,4	2,8	4,0	5,0	5,4
2008	7,5	7,5	7,1	6,8	6,8	6,7	6,9	6,5	6,6	6,0	4,4	3,6
2009	2,2	2,0	2,3	1,8	1,3	1,2	0,3	0,2	0,0	-0,2	0,5	1,0
2010	0,7	0,6	0,7	1,1	1,2	1,2	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,3
2011	1,7	1,8	1,7	1,6	2,0	1,8	1,7	1,7	1,8	2,3	2,5	2,4
2012	3,5	3,7	3,8	3,5	3,2	3,5	3,1	3,3	3,4	3,4	2,7	2,4
2013	1,9	1,7	1,7	1,7	1,3	1,6	1,4	1,3	1,0	0,9	1,1	1,4
2014	0,2	0,2	0,2	0,1	0,4	0,0	0,5	0,6	0,7	0,7	0,6	0,1
2015	0,1	0,1	0,2									

3) Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen **k předchozímu měsíci** vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny sledovaného měsíce proti předchozímu měsíci.

Rok	Měsíc											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1997	1,2	0,3	0,1	0,6	0,1	1,2	3,5	0,7	0,6	0,4	0,4	0,5
1998	4,0	0,6	0,1	0,3	0,1	0,3	1,9	-0,2	0,1	-0,2	-0,2	-0,2
1999	0,8	0,0	-0,2	0,3	-0,1	0,2	0,8	0,1	-0,1	0,0	0,2	0,5
2000	1,7	0,2	0,0	-0,1	0,2	0,6	0,6	0,2	0,0	0,3	0,1	0,2

Rok	Měsíc											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2001	1,9	0,0	0,1	0,4	0,6	1,0	1,0	-0,2	-0,7	0,0	-0,1	0,1
2002	1,5	0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,3	0,5	-0,2	-0,5	-0,3	-0,2	0,2
2003	0,6	0,2	-0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	-0,2	-0,5	0,1	0,5	0,2
2004	1,8	0,2	0,1	0,0	0,4	0,2	0,4	0,0	-0,8	0,5	-0,1	0,1
2005	0,7	0,2	-0,1	0,1	0,2	0,6	0,3	0,0	-0,3	0,9	-0,3	-0,1
2006	1,4	0,1	-0,1	0,1	0,5	0,3	0,4	0,2	-0,7	-0,5	-0,1	0,2
2007	1,0	0,3	0,3	0,7	0,4	0,3	0,4	0,3	-0,3	0,6	0,9	0,5
2008	3,0	0,3	-0,1	0,4	0,5	0,2	0,5	-0,1	-0,2	0,0	-0,5	-0,3
2009	1,5	0,1	0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,4	-0,2	-0,4	-0,2	0,2	0,2
2010	1,2	0,0	0,3	0,3	0,1	0,0	0,3	-0,3	-0,3	-0,2	0,2	0,5
2011	0,7	0,1	0,1	0,3	0,5	-0,2	0,3	-0,3	-0,2	0,3	0,4	0,4
2012	1,8	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,2	-0,2	0,1
2013	1,3	0,1	0,1	0,1	-0,2	0,4	-0,2	-0,2	-0,4	0,2	-0,1	0,4
2014	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	-0,1	-0,2	0,2	-0,2	-0,1
2015	0,1	0,2	0,1									

4) Bazické indexy - Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen **k základnímu období (rok 2005=100)** vyjadřuje změnu cenové hladiny sledovaného měsíce příslušného roku proti roku 2005 - viz následující tabulka.

Pomocí **bazických indexů** spotřebitelských cen k základnímu období (bází je rok 2005=100) jsou vypočítávány od ledna 2010 všechny indexy spotřebitelských cen sloužící k vyjadřování **míry inflace** za různá časová období. Při těchto výpočtech platí zásada, že **míry inflace jsou vyjádřeny úhrnným indexem spotřebitelských cen za domácnosti celkem**.

Tato míra inflace je využívána pro analýzu dlouhodobých podrobných trendů (časových řad) vývoje cenových hladin a životních nákladů.

7	Měsíc												Prům. roku
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1997	73,2	73,4	73,5	74,0	74,1	74,9	77,5	78,0	78,5	78,9	79,2	79,6	76,2
1998	82,7	83,2	83,4	83,7	83,7	84,0	85,6	85,4	85,5	85,4	85,1	85,0	84,4
1999	85,6	85,6	85,6	85,7	85,7	85,8	86,5	86,6	86,5	86,6	86,8	87,0	86,2
2000	88,5	88,7	88,7	88,6	88,7	89,3	89,8	90,0	90,0	90,2	90,3	90,5	89,4
2001	92,2	92,2	92,3	92,6	93,2	94,1	95,2	95,0	94,2	94,2	94,1	94,2	93,6
2002	95,7	95,8	95,8	95,7	95,6	95,3	95,8	95,6	95,1	94,8	94,6	94,8	95,4
2003	95,3	95,5	95,4	95,6	95,6	95,6	95,7	95,5	95,1	95,2	95,6	95,8	95,5
2004	97,5	97,7	97,7	97,7	98,2	98,4	98,7	98,7	97,9	98,4	98,4	98,4	98,1
2005	99,1	99,3	99,2	99,3	99,5	100,1	100,3	100,3	100,1	100,9	100,7	100,6	100,0
2006	102,0	102,1	102,0	102,1	102,6	102,8	103,3	103,5	102,8	102,2	102,2	102,3	102,5
2007	103,3	103,6	103,9	104,6	105,0	105,3	105,8	106,1	105,8	106,4	107,4	107,9	105,4
2008	111,1	111,4	111,3	111,7	112,2	112,4	113,0	112,9	112,7	112,7	112,1	111,8	112,1
2009	113,5	113,6	113,8	113,7	113,7	113,7	113,3	113,1	112,7	112,5	112,7	112,9	113,3
2010	114,3	114,3	114,6	115,0	115,1	115,1	115,5	115,2	114,9	114,7	114,9	115,5	114,9
2011	116,3	116,4	116,5	116,8	117,4	117,2	117,5	117,2	117,0	117,3	117,8	118,3	117,1
2012	120,4	120,7	120,9	120,9	121,1	121,3	121,2	121,1	121,0	121,3	121,0	121,1	121,0
2013	122,7	122,8	122,9	123,0	122,7	123,2	122,9	122,7	122,2	122,4	122,3	122,8	122,7
2014	122,9	123,1	123,1	123,1	123,2	123,2	123,5	123,4	123,1	123,3	123,0	122,9	123,2
2015	123,0	123,2	123,3										

Tabulky: vývoj vybraných fondů v letech 2008 a 2009,
zdroj: L.Smrčka, Rodinné finance, Ekonomická krize a krach optimismu, C. A. Beck, 2010

Podílové fondy – akciové	Kurz (Kč)	Roční výkonnost (%)
AKRO akciový fond nových ekonomik	1,2430	-56,26
AXA CEE Akciový fond	0,5878	-45,29
CONSEQ INVEST EQUITY FUND CLASSA	109,1600	-57,38
ČP Invest Fond farmacie a biotechnologie	0,7374	-14,47
ČP Invest Fond globálních značek	0,7195	-25,58
ČP Invest Fond nové ekonomiky	0,5105	-38,77
ČP Invest Fond ropného a energ. průmyslu	1,0192	-22,08
ČSOB akciový fond – střední a východní Evropa	0,3801	-45,96
ČSOB Akciový fond – vodního bohatství	511,9300	-42,06
ČSOB akciový mix	0,5403	-31,31
ČSOB realitní mix	0,3303	-46,04
IKS fond světových indexů	0,2768	-43,55
IKS KB Akciový	0,6378	-28,20
ING český akciový	1 977,6700	-48,59
ISČS Sporotrend	1,2102	-44,68
ISČS TOP STOCKS	0,4683	-35,37
KB Ametyst	0,9443	-4,70
KBC EQUITY FUND – CSOB BRIC	436,6200	-57,17
Pioneer – Akciový	0,6806	-33,10
STOCK BRICK VT CZK	1 614,7000	-44,08
STOCK EUR-PROP VT KC	3 543,3200	-36,70
STOCK ISTAMBUL VT	4 840,6600	-49,68
STOCK JAPAN VT KC	1 472,3600	-35,90

Podílové fondy – fondy fondů	Kurz (Kč)	Roční výkonnost (%)
Credit Suisse Realitní fond fondů	0,8543	- 16,85
IKS EuroMax	0,9818	- 4,92
IKS Fénix dynamický PLUS	0,3864	- 36,31
IKS Fénix konzervativní	0,9952	- 0,69
IKS Fénix smíšený	0,9026	- 10,87
IKS Max – Světový garantovaný fond	1,0828	- 4,09
IKS Max 5	0,994	- 0,47
IKS Max 3 – Světový garantovaný fond	0,9926	- 4,64
IKS Max7 – Světový garantovaný fond	0,974	- 4,36
IKS Max 9 – Světový garantovaný fond	0,9756	- 7,23
ISČS – ČS fond životního cyklu 2020 FF	0,6896	- 17,28
ISČS – ČS fond životního cyklu 2025 FF	0,6331	- 21,73
ISČS – ČS fond životního cyklu 2030 FF	0,5668	- 26,48
ISČS – ČS fond životního cyklu 2040 FF	0,5361	- 29,18
ISČS Dynamický Mix FF	1,0679	- 19,73
ISČS Global Stocks FF	0,3479	- 35,65
ISČS HIGH GRADE dluhopisový FF	0,8258	- 8,67
ISČS HIGH YIELD dluhopisový FF	0,6326	- 15,08
ISČS Konzervativní MIX FF	0,8707	- 6,64
ISČS Opatrný Mix FF	0,913	- 1,99
ISČS Vyvážený Mix FF	1,1433	- 12,53
KB Ametyst 2	0,968	- 3,89

Podílové fondy – peněžního trhu	Kurz (Kč)	Roční výkonnost (%)
AXA CZK Konto	1,0358	2,01
AXA SKK Konto	1,1184	11,81
ConseqInvest Konzervativní A	109,6400	0,25
ConseqInvest Konzervativní D	95,2600	-3,77
Credit Suisse Money Czech Crown Fund růstový	1,1181	2,92
ČP Invest Fond peněžního trhu	1,1385	2,37
ESPA CASH FORINT VT CZK	2 989,6600	-4,40
EEPSA český fond peněžního trhu	108,1600	1,83
ESPA český korporátní VT	95,0400	-3,80
HVB peněžní trh – plně reinvestiční	109,8200	2,52
IKS KB Peněžní trh	1,0445	2,82
IKS Peněžní trh PLUS	1,4898	1,30
IKS český peněžní trh	1 446,4100	-4,34
ISČS Sporinvest	1,8173	0,57
KBC MONEY CZK OMEGA	10 073,1100	0,52
KBC MultiCash ČSOB CZK	123,4100	0,73
Pioneer – Sporokonto	1,5068	2,17